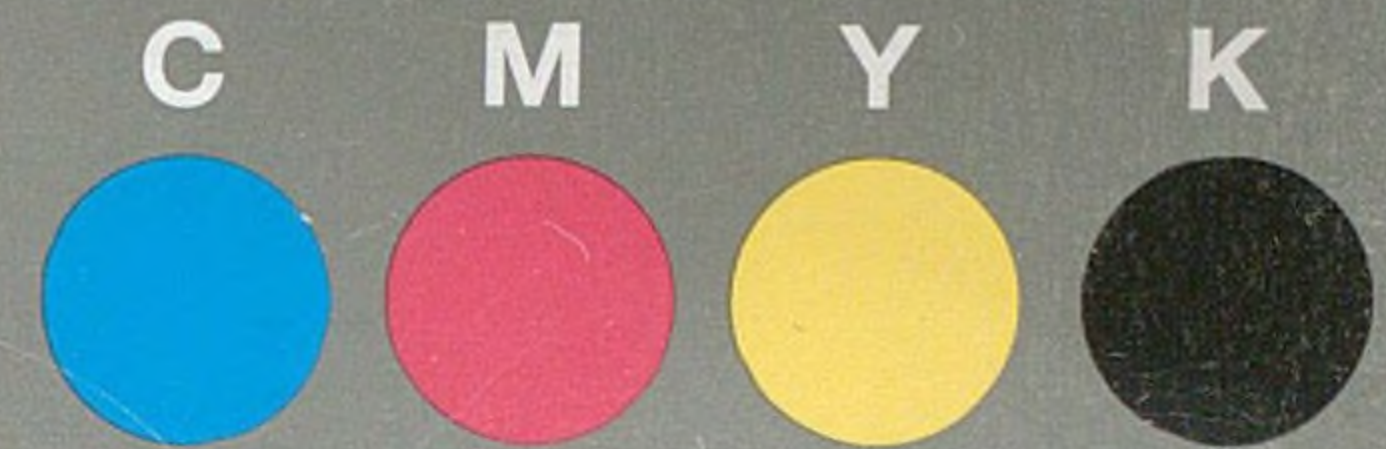
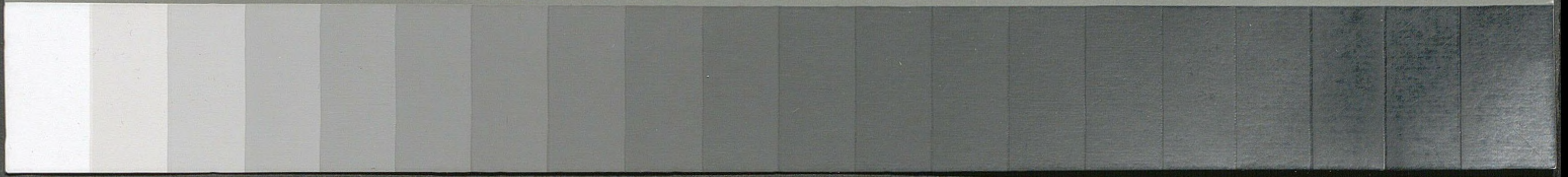

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Szt. Gen. 44/50

REGULAMIN DYSCYPLINARNY
SIŁ ZBROJNYCH POLSKIEJ
RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

STATUT
OFICERSKICH SĄDÓW
HONOROWYCH

Wydanie drugie

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ

Colour Chart #13

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Szl. Gen. 44/50

REGULAMIN DYSCYPLINARNY
SIŁ ZBRÓJNYCH POLSKIEJ
RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

S T A T U T
OFICERSKICH SĄDÓW
HONOROWYCH

Wydanie drugie

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ

Szt. Gen. 44/50

REGULAMIN DYSCIPLINARNY
SIŁ ZBRÓJNYCH POLSKIEJ
RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

S T A T U T
OFICERSKICH SĄDÓW
HONOROWYCH

Wydanie drugie z uwzględnieniem zmian wprowadzonych
rozkazami Ministra Obrony Narodowej nr 29/MON z dnia
31 maja 1951 r., nr 46/MON z dnia 23 lipca 1953 r., nr 47/MON
z dnia 26 lipca 1953 r., nr 8/MON z dnia 12 lutego 1954 r.,
nr 43/MON z dnia 25 sierpnia 1954 r. i nr 36/MON z dnia
20 września 1955 r.

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
SZTAB GENERALNY

Nr 707/III

Warszawa, dnia 14 września 1950 r.

ROZKAZ WPROWADZAJĄCY

Na podstawie „Ustawy o odpowiedzialności żołnierzy za przewinienia dyscyplinarne i za naruszenia honoru i godności żołnierskiej“ zatwierdzam i wprowadzam do użytku w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Marynarce Wojennej i w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej:

„Regulamin Dyscyplinarny Sił Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Statut oficerskich sądów honorowych“.

Jednocześnie uchylam:

— Wojskowe przepisy dyscyplinarne (Regulamin Służby Wewnętrznej Cz. IV) z roku 1945.

— Statut oficerskich sądów honorowych Wojska Polskiego z roku 1945.

— Statut koleżeńskich sądów szeregowych Wojska Polskiego z roku 1945.

— Postanowienia Regulaminu Służby na Okrętach Rzeczypospolitej Polskiej (RSO) z 1947 r. sprzeczne z przepisami Regulaminu Dyscyplinarnego Sił Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

16700/1
MINISTER OBRONY NARODOWEJ
im. P. KONSTANTY ROKOSSOWSKI

Marszałek Polski

~~3425~~

134/R

TREŚĆ

	Str.
<i>Dział I.</i> — ZASADY OGÓLNE	7
Rozdział 1. Postanowienia wstępne	7
Rozdział 2. Władza dyscyplinarna	9
<i>Dział II.</i> — KARANIE DYSCYPLINARNE	13
Rozdział 1. Zasady karania dyscyplinarnego	13
Rozdział 2. Kary dyscyplinarne wymierzane szeregowcom i podoficerom	15
Rozdział 3. Prawa przełożonych do wymierzania kar dyscyplinarnych szeregowcom i podoficerom	17
Rozdział 4. Kary dyscyplinarne wymierzane oficerom i generałom (admirałom)	22
Rozdział 5. Prawa przełożonych do wymierzania kar dyscyplinarnych oficerom i generałom (admirałom)	23
Rozdział 6. Wymierzanie kar dyscyplinarnych w przypadkach szczególnych	27
Rozdział 7. Wykonywanie kar dyscyplinarnych	31
<i>Dział III.</i> — ZAWIESZENIE W CZYNNOŚCIACH SŁUŻBOWYCH	33
<i>Dział IV.</i> — WYRÓŻNIENIA	35
Rozdział 1. Zasady udzielania wyróżnień	35
Rozdział 2. Wyróżnienia udzielane szeregowcom i podoficerom	35
Rozdział 3. Prawa przełożonych do udzielania wyróżnień szeregowcom i podoficerom	36
Rozdział 4. Wyróżnienia udzielane oficerom i generałom (admirałom)	38

	Str.
Rozdział 5. Prawa przełożonych do udzielania wyróżnień oficerom i generałom (admirałom)	38
Dział V. — EWIDENCJA KAR DYSCYPLINARNYCH I WYRÓŻNIEŃ	40
Dział VI. — ZAŻALENIA I MELDUNKI	42
 Załączniki	
Nr 1. Tabela porównawcza praw dyscyplinarnych dla typowych stanowisk żołnierzy Sił Zbrojnych PRL	46
Nr 2. Karta kar i wyróżnień	48
Nr 3. Książka zażaleń i meldunków	50
Nr 4. Tryb wykonywania kary dyscyplinarnej areztu	51
 STATUT OFICERSKICH SĄDÓW HONOROWYCH	
Dział I. — POSTANOWIENIA OGÓLNE	59
Dział II. — ORGANIZACJA, WŁAŚCIWOŚCI I SKŁAD OFICERSKICH SĄDÓW HONOROWYCH	61
Dział III. — WYBORY DO OFICERSKIEGO SĄDU HONOROWEGO	66
Dział IV. — POSTĘPOWANIE PRZED OFICERSKIM SĄDEM HONOROWYM	70
Rozdział 1. Wszczęcie postępowania	70
Rozdział 2. Skład sądzący	72
Rozdział 3. Przygotowanie do rozprawy	73
Rozdział 4. Rozprawa	75
Rozdział 5. Wyrok	77
Rozdział 6. Protokoły	81
Dział V. — WYKONANIE WYROKU OFICERSKIEGO SĄDU HONOROWEGO	83
 Załączniki	
Nr 1. Instrukcja o prowadzeniu i przechowywaniu akt oficerskich sądów honorowych	87
Załącznik do instrukcji — Księga ewidencji spraw honorowych	90

**REGULAMIN DYSCYPLINARNY
SIŁ ZBROJNYCH POLSKIEJ
RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ**

D z i a ł I
ZASADY OGÓLNE

ROZDZIAŁ I
POSTANOWIENIA WSTĘPNE

1. Dyscyplina wojskowa jest to ściśle przestrzeganie przez wszystkich żołnierzy porządku i zasad określonych w przepisach prawa, w regulaminach lub innych przepisach wojskowych oraz w rozkazach przełożonych.

2. Podstawą dyscypliny wojskowej jest świadomość każdego żołnierza, iż stoi on na straży wolności, niepodległości i granic Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej przed zakusami imperializmu, na straży władzy ludowej i praw ludu pracującego.

3. Dyscyplina wojskowa nakłada na każdego żołnierza następujące obowiązki:

- niezłomnie i święcie dotrzymywać przysięgi wojskowej,
- świadomie i ofiarnie spełniać zaszczytny obowiązek żołnierski, poświęcając służbie wojskowej wszystkie swe siły, energię i wiedzę, a gdy zajdzie potrzeba nie szczędzić swojej krwi i życia przy wykonywaniu obowiązku żołnierskiego,
- mężnie i wytrwale znosić trudy i znoje służby wojskowej,
- ściśle stosować się tak w służbie jak i poza służbą

do obowiązujących powszechnie przepisów prawnych oraz do zarządzeń, regulaminów i innych przepisów wojskowych, przestrzegać porządku wojskowego i powstrzymywać innych od ich naruszenia,

- dokładnie wykonywać rozkazy i zarządzenia przełożonych,
- ściśle strzec tajemnicy państwowej i wojskowej,
- gorliwie przykładać się do szkolenia bojowego i politycznego,
- pilnie strzec mienia wojskowego, państwowego i społecznego,
- postępować zawsze zgodnie z zasadami godności i honoru żołnierskiego, być uczciwym i prawdomównym, odnosić się z szacunkiem do przełożonych i starszych, przestrzegać przepisów o oddawaniu honorów wojskowych oraz zasad uprzejmości.

4. Każdy przełożony obowiązany jest rozwijać u podwładnych świadomość osobistej odpowiedzialności za sprawę obrony Ojczyzny, zrozumienie zaszczytnego obowiązku żołnierskiego oraz poczucie godności i honoru żołnierskiego, wychowywać ich w duchu bezwarunkowego podporządkowania się wszystkim wymogom dyscypliny wojskowej i wymagać bezwzględności jej przestrzegania.

5. Sprawa obrony Ojczyzny wymaga, by przełożony nie pozostawiał żadnego przewinienia podwładnych bez odpowiedniego reagowania. Przełożony powinien być szczególnie wymagający względem opieszłych, a wyróżniać przodujących żołnierzy.

6. Przełożony ponosi odpowiedzialność za stan dyscypliny wojskowej podwładnych.

7. Rozkaz przełożonego jest prawem dla podwładnego i musi być wykonany bezwzględnie, ściśle i w terminie.

8. 1) W przypadku jawnego nieposłuszeństwa albo oporu ze strony podwładnego, przełożony obowiązany jest zastosować wszystkie środki niezbędne dla zmuszenia do posłuchu, a w sytuacji bojowej — jeżeli sprawa nie cierpi zwłoki, a inne środki przymusu są nie wystarczające — użyć broni; o takim nadzwyczajnym wypadku przełożony niezwłocznie melduje swemu bezpośredniemu przełożonemu.
 - 2) Przełożony, który nie zastosował środków niezbędnych do przywrócenia porządku i dyscypliny wojskowej, ponosi za to odpowiedzialność.
 - 3) Każdy żołnierz obowiązany jest okazać przełożonemu pomoc w utrzymaniu porządku i dyscypliny wojskowej.
9. 1) Przepisy niniejszego regulaminu stosuje się do wszystkich żołnierzy Sił Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.
 - 2) Oficerowie i generałowie (admirałowie), którzy nie są w czynnej służbie wojskowej, obowiązani są w czasie noszenia munduru wojskowego przestrzegać zasad dyscypliny wojskowej. Za przewinienia popełnione w czasie noszenia munduru wojskowego podlegają ukaraniu w myśl przepisów niniejszego regulaminu.

ROZDZIAŁ 2

WŁADZA DYSCYPLINARNA

10. Władza dyscyplinarna uprawnia do:
 - a) karania dyscyplinarnego,
 - b) zawieszania w czynnościach służbowych.

- c) udzielania wyróżnień.
11. 1) Władzę dyscyplinarną mają jedynie przełożeni z tytułu służby względem swoich podwładnych.
- 2) Wiceministrowie Obrony Narodowej, Szef Sztabu Generalnego, Szef Głównego Zarządu Politycznego, dowódcy rodzajów sił zbrojnych, dowódcy (szefowie) rodzajów wojsk (służb), Szef Tyłów Wojska Polskiego oraz Szef Głównego Zarządu Wyszko-
lenia Bojowego mają w czasie dokonywania inspekcji w stosunku do żołnierzy inspekcjonowanej jednostki taką samą władzę dyscyplinarną, jak w stosunku do swoich podwładnych.
- 3) Prawo karania dyscyplinarnego mają ponadto przełożeni określeni w rozdziale 6 działu II niniejszego regulaminu.
- 4) Wyższy przełożony z tytułu służby ma zawsze władzę dyscyplinarną niższego przełożonego.
- 5) Władzę dyscyplinarną sprawuje się tylko osobiście.
12. 1) Oficerowie, którzy dowodzą:
— pododdziałami lub grupami żołnierzy znajdującymi się w delegacji lub w podróży służbowej,
— pododdziałami lub grupami żołnierzy, wykonującymi samodzielne zadania służbowe poza swoim oddziałem,
mają władzę dyscyplinarną o jeden stopień wyższą niż według zajmowanego przez nich stanowiska służbowego.
- 2) Szeregowcy i podoficerowie w stopniach do plutonowego (równorzędnego) włącznie, wyznaczeni jako dowódcy grup żołnierzy,

mają w przypadkach określonych w ust. 1) władzę dyscyplinarną szefa kompanii. podoficerowie zaś w stopniu sierżantów i starszych sierżantów (równorzędnych) — władzę dyscyplinarną dowódcy plutonu.

13. Oficerowie, którzy są dowódcami (komendantami) wszelkiego rodzaju szkół podoficerskich, oficerskich, akademii wojskowych i kursów wojskowych mają władzę dyscyplinarną w zależności od stopnia wojskowego przewidzianego etatem dla zajmowanego stanowiska służbowego, zgodnie z zasadami ustalonymi w pkt. 16 niniejszego regulaminu.

14. Przełożony, wyznaczony rozkazem do czasowego pełnienia obowiązków służbowych, ma władzę dyscyplinarną według czasowo zajmowanego stanowiska służbowego.

15. Zastępcy i pomocnicy dowódców, szefowie sztabów, szefowie tyłów mają władzę dyscyplinarną o jeden stopień niższą niż ich bezpośredni przełożeni.

16. Przełożeni, których zakres władzy dyscyplinarnej nie jest określony w niniejszym regulaminie, mają władzę dyscyplinarną w zależności od stopnia wojskowego przewidzianego etatem dla zajmowanego przez nich stanowiska służbowego:

- a) dla stopnia kaprała i plutonowego (równorzędnych) — władza dyscyplinarna dowódcy drużyny,
- b) dla stopnia sierżanta (równorzędnego) — władza dyscyplinarna pomocnika dowódcy plutonu,
- c) dla stopnia starszego sierżanta (równorzędnego) — władza dyscyplinarna szefa kompanii,
- d) dla stopnia chorążego, podporucznika i porucznika (równorzędnych) — władza dyscyplinarna dowódcy plutonu,

- e) dla stopnia kapitana — władza dyscyplinarna dowódcy kompanii,
- f) dla stopnia majora i podpułkownika (równorzędnych) — władza dyscyplinarna dowódcy batalionu,
- g) dla stopnia pułkownika (równorzędnego) — władza dyscyplinarna dowódcy pułku,
- h) dla stopnia generała brygady (równorzędnego) — władza dyscyplinarna dowódcy dywizji,
- i) dla stopnia generała dywizji (równorzędnego) — władza dyscyplinarna dowódcy korpusu,
- j) dla stopnia generała broni, generała armii (równorzędnego) — władza dyscyplinarna dowódcy okręgu wojskowego.

D z i a ł I I

KARANIE DYSCYPLINARNE

ROZDZIAŁ 1

ZASADY KARANIA DYSCYPLINARNEGO

17. 1) Dyscyplinarnie karze się za przewinienia dyscyplinarne.
- 2) Przewinieniem dyscyplinarnym jest każde naruszenie dyscypliny wojskowej.
- 3) Ukaranie dyscyplinarne za czyn, który kwalifikuje się do postępowania karnego może nastąpić dopiero wówczas, gdy właściwe władze zaniechają ścigania karnego. Nie można karać dyscyplinarnie za czyn, za który nastąpiło już skazanie przez sąd wojskowy.
18. 1) Ukaranie dyscyplinarne powinno być poprzedzone dokładnym ustaleniem rodzaju przewinienia i okoliczności, w jakich to przewinienie popełniono. Winnemu należy dać możliwość złożenia ustnych lub pisemnych wyjaśnień.
- 2) W razie potrzeby przełożony zarządza przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego ustnego lub pisemnego.
- 3) Przełożony uprawniony do wymierzenia kary aresztu zwykłego i ścisłego jest obowiązany przed wymierzeniem tej kary wy-

słuchać osobiście ustnego wyjaśnienia winnego. Nie dotyczy to przypadków, gdy karę dyscyplinarną aresztu wymierza Minister Obrony Narodowej.

19. Ukaranie dyscyplinarne nie może następować w obecności podwładnych karanego.

20. 1) Kara dyscyplinarna jest środkiem wychowawczym i powinna odpowiadać stopniowi zawinienia i wadze popełnionego przewinienia.

2) Przy określaniu rodzaju i wysokości kary uwzględnia się rodzaj przewinienia, okoliczności towarzyszące jego popełnieniu, dotychczasowe zachowanie winnego, czas jego pozostawania w służbie wojskowej oraz stopień znajomości zasad tej służby.

21. Wymiar kary dyscyplinarnej powinien być odpowiednio wyższy w przypadkach, gdy przewinienie popełniono przy wykonywaniu obowiązków służbowych, gdy pociągnęło za sobą poważne skutki albo gdy sprawca poprzednio dopuścił się przewinień.

22. 1) Za jedno przewinienie karze się dyscyplinarnie tylko jeden raz i wymierza się tylko jedną karę dyscyplinarną. Jednak karę usunięcia z zawodowej służby wojskowej można wymierzyć obok kary obniżenia stopnia wojskowego.

2) W przypadku jednoczesnego ukarania za kilka przewinień, wymierza się jedną odpowiednio surowszą karę za wszystkie przewinienia.

23. Przełożony wymierzając karę dyscyplinarną nie może poniżać godności osobistej podwładnego.

24. Gdy przełożony uzna, że ze względu na stopień zawinienia lub wagę przewinienia, przysługujące mu prawo karania jest niewystarczające, przed-

stawia sprawę wyższemu przełożonemu z wnioskiem o ukaranie.

25. Przełożony, który przekroczył przysługujące mu prawo karania, ponosi za to odpowiedzialność.

26. Wyższy przełożony nie może uchylić lub zmniejszyć kary dyscyplinarnej wymierzonej przez niższego przełożonego, z tego powodu, że uznaje karę za zbyt surową, chyba że niższy przełożony przekroczył przysługujące mu prawo karania.

27. Wyższy przełożony może podwyższyć karę dyscyplinarną wymierzoną przez niższego przełożonego, gdy uzna, że wymierzona kara jest zbyt niska w stosunku do przewinienia.

28. Ukazanie dyscyplinarne powinno nastąpić w ciągu 5 dni od otrzymania przez przełożonego wiadomości o popełnieniu przewinienia, a gdy było prowadzone dochodzenie karne lub śledztwo — w ciągu 5 dni od otrzymania zawiadomienia o zaniechaniu ścigania karnego.

29. Ukazanie dyscyplinarne żołnierza znajdującego się w stanie nietrzeźwym odracza się do czasu wytrzeźwienia. W przypadku, gdy żołnierz znajdujący się w stanie nietrzeźwym dopuszcza się czynów nie liczących z godnością żołnierza, może on być umieszczony w areszcie do czasu wytrzeźwienia na podstawie zarządzenia dowódcy mającego prawo karania aresztem zwykłym danego żołnierza lub komendanta garnizonu. Czas pobytu w areszcie można zaliczyć na poczet kary aresztu.

ROZDZIAŁ 2

KARY DYSCYPLINARNE WYMIERZANE SZEREGOWCOM I PODOFICEROM

30. Szeregowcom wymierza się następujące kary dyscyplinarne:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne przed frontem pododdziału (oddziału), upomnienie w rozkazie oddziału,
- b) nagana ustna, nagana ustna przed frontem pododdziału (oddziału), nagana w rozkazie oddziału,
- c) wyznaczenie poza kolejnością do służby (z wyjątkiem służby wartowniczej i wachtowej) lub do pracy — do 5 razy,
- d) nieudzielenie zezwolenia na wyjście z koszar lub innego miejsca zakwaterowania oddziału albo z okrętu na ląd — do 1 miesiąca,
- e) areszt zwykły — do 20 dni,
- f) areszt ścisły — do 15 dni,
- g) służba w oddziale karnym — od 2 tygodni do 2 miesięcy (tylko w czasie wojny),
- h) obniżenie stopnia wojskowego — starszym szeregowcom (równorzędnym).

31. Podoficerom — z wyjątkiem podoficerów nadterminowych — wymierza się następujące kary dyscyplinarne:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne wobec zebranych podoficerów, upomnienie w rozkazie oddziału,
- b) nagana ustna, nagana ustna wobec zebranych podoficerów, nagana w rozkazie oddziału,
- c) wyznaczenie poza kolejnością do służby (z wyjątkiem służby wartowniczej i wachtowej) — do 3 razy,
- d) nieudzielenie zezwolenia na wyjście z koszar lub innego miejsca zakwaterowania oddziału albo z okrętu na ląd — do 1 miesiąca,
- e) areszt zwykły — do 20 dni,
- f) areszt ścisły — do 10 dni,
- g) dyscyplinarne wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe,

- h) służba w oddziale karnym — od 2 tygodni do 2 miesięcy (tylko w czasie wojny),
- i) obniżenie stopnia wojskowego.

Podoficerom powyższym w stopniach starszych sierżantów (równorzędnym) nie wymierza się następujących kar dyscyplinarnych:

- a) wyznaczenie poza kolejnością do służby,
- b) areszt ścisły,
- c) służba w oddziale karnym.

32. Podoficerom nadterminowym wymierza się następujące kary dyscyplinarne:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne wobec zebranych podoficerów nadterminowych, upomnienie w rozkazie oddziału,
- b) nagana ustna, nagana ustna wobec zebranych podoficerów nadterminowych, nagana w rozkazie oddziału,
- c) areszt domowy — do 20 dni,
- d) areszt zwykły — do 20 dni,
- e) dyscyplinarne wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe,
- f) usunięcie z nadterminowej służby wojskowej,
- g) obniżenie stopnia wojskowego.

ROZDZIAŁ 3

PRAWA PRZEŁOŻONYCH DO WYMIERZANIA KAR DYSCYPLINARNYCH SZEREGOWCOM I PODOFICEROM

33. Dowódca drużyny (równorzędny) ma prawo wymierzać następujące kary dyscyplinarne:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne przed frontem drużyny (równorzędnej),
- b) nagana ustna, nagana ustna przed frontem drużyny (równorzędnej),

- c) wyznaczenie szeregowca do jednorazowej służby lub pracy poza kolejnością,
- d) nieudzielenie szeregowcowi zezwolenia na jedno wyjście z koszar lub innego miejsca zakwaterowania oddziału albo z okrętu na ląd.

34. Pomocnik dowódcy plutonu (równorzędny) ma prawo wymierzać następujące kary dyscyplinarne:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne przed frontem plutonu (równorzędnego),
- b) nagana ustna, nagana ustna przed frontem plutonu (równorzędnego),
- c) wyznaczenie poza kolejnością:
szeregowca do służby lub pracy — do 2 razy,
podoficera do służby — 1 raz,
- d) nieudzielenie zezwolenia na wyjście z koszar lub innego miejsca zakwaterowania oddziału albo z okrętu na ląd:
szeregowcowi — do 2 kolejnych wyjść,
podoficerowi — 1 kolejnego wyjścia.

35. Szef kompanii (równorzędny) ma prawo wymierzać następujące kary dyscyplinarne:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne przed frontem kompanii (równorzędnej),
- b) nagana ustna, nagana ustna przed frontem kompanii (równorzędnej),
- c) wyznaczenie poza kolejnością:
szeregowca do służby lub pracy — do 3 razy,
podoficera do służby — 1 raz,
- d) nieudzielenie zezwolenia na wyjście z koszar lub innego miejsca zakwaterowania oddziału albo z okrętu na ląd:
szeregowcowi — do 3 kolejnych wyjść,
podoficerowi — 1 kolejnego wyjścia,
- e) areszt zwykły w stosunku do szeregowca — do 2 dni.

36. Dowódca plutonu (równorzędny) ma prawo wymierzać następujące kary dyscyplinarne:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne przed frontem plutonu (równorzędnego),
- b) nagana ustna, nagana ustna przed frontem plutonu (równorzędnego),
- c) wyznaczenie poza kolejnością:
szeregowca do służby lub pracy — do 4 razy,
podoficera do służby — do 2 razy,
- d) nieudzielenie zezwolenia na wyjście z koszar lub innego miejsca zakwaterowania oddziału albo z okrętu na ląd:
szeregowcowi — do 3 kolejnych wyjść,
podoficerowi — do 2 kolejnych wyjść,
- e) areszt domowy w stosunku do podoficera nadterminowego — do 2 dni,
- f) areszt zwykły w stosunku do:
szeregowca — do 3 dni,
podoficera w stopniu do sierżanta (równorzędnego) — z wyjątkiem podoficera nadterminowego — 1 dzień.

37. Dowódca kompanii (równorzędny) ma prawo wymierzać następujące kary dyscyplinarne:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne przed frontem kompanii (równorzędnej),
- b) nagana ustna, nagana ustna przed frontem kompanii (równorzędnej),
- c) wyznaczenie poza kolejnością:
szeregowca do służby lub pracy — do 5 razy,
podoficera do służby — do 3 razy,
- d) nieudzielenie zezwolenia na wyjście z koszar lub innego miejsca zakwaterowania oddziału albo z okrętu na ląd:
szeregowcowi — do 1 miesiąca,
podoficerowi — do 3 kolejnych wyjść,

- e) areszt domowy w stosunku do podoficera nadterminowego — do 5 dni,
- f) areszt zwykły w stosunku do:
 - szeregowca — do 10 dni,
 - podoficera w stopniu do sierżanta (równorzędnego) — z wyjątkiem podoficera nadterminowego — do 5 dni,
 - starszego sierżanta (równorzędnego) — z wyjątkiem starszego sierżanta nadterminowego — do 3 dni,
- g) areszt ścisły w stosunku do:
 - szeregowca — do 4 dni,
 - podoficera — do 2 dni.

38. Dowódca batalionu (równorzędny) ma prawo wymierzać następujące kary dyscyplinarne:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne przed frontem batalionu (równorzędnego),
- b) nagana ustna, nagana ustna przed frontem batalionu (równorzędnego),
- c) wyznaczenie poza kolejnością:
 - szeregowca do służby lub pracy — do 5 razy,
 - podoficera do służby — do 3 razy,
- d) nieudzielenie zezwolenia na wyjście z koszar lub innego miejsca zakwaterowania oddziału albo z okrętu na ląd szeregowcom i podoficerom — do 1 miesiąca,
- e) areszt domowy w stosunku do podoficera nadterminowego — do 10 dni,
- f) areszt zwykły w stosunku do:
 - szeregowca — do 15 dni,
 - podoficera — z wyjątkiem podoficera nadterminowego — do 10 dni,
- g) areszt ścisły w stosunku do:
 - szeregowca — do 7 dni,
 - podoficera — do 5 dni.

39. Dowódca pułku (równorzędny) ma prawo wymierzać następujące kary dyscyplinarne:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne przed frontem pułku (równorzędnego) lub w rozkazie pułku (równorzędnego),
- b) nagana ustna, nagana ustna przed frontem pułku (równorzędnego) lub w rozkazie pułku (równorzędnego),
- c) wyznaczenie poza kolejnością:
szeregowca do służby lub pracy — do 5 razy,
podoficera do służby — do 3 razy,
- d) nieudzielenie zezwolenia na wyjście z koszar lub innego miejsca zakwaterowania oddziału albo z okrętu na ląd szeregowcom i podoficerom — do 1 miesiąca,
- e) areszt domowy w stosunku do podoficera nadterminowego — do 20 dni,
- f) areszt zwykły w stosunku do szeregowca i podoficera — z wyjątkiem podoficera nadterminowego — do 20 dni,
- g) areszt zwykły w stosunku do podoficera nadterminowego — do 5 dni,
- h) areszt ścisły w stosunku do:
szeregowca — do 15 dni,
podoficera — do 10 dni,
- i) dyscyplinarne wyznaczenie podoficera na niższe stanowisko służbowe,
- j) służba w oddziale karnym w stosunku do szeregowca — od 2 tygodni do 2 miesięcy (tylko w czasie wojny),
- k) obniżenie stopnia wojskowego w stosunku do starszego szeregowca.

40. Dowódca dywizji (równorzędny) ma prawo karania przysługujące dowódcy pułku, a ponadto ma prawo wymierzać następujące kary:

- a) służba w oddziale karnym w stosunku do pod-

- oficera — od 2 tygodni do 2 miesięcy (tylko w czasie wojny),
- b) areszt zwykły w stosunku do podoficera nadterminowego — do 10 dni,
 - c) usunięcie podoficera z wojskowej służby nadterminowej,
 - d) obniżenie stopnia wojskowego podoficerowi — z wyjątkiem podoficera nadterminowego — w stopniu do sierżanta włącznie.

41. Dowódca korpusu (równorzędny) i wyżsi mogą wymierzyć szeregowcowi i podoficerowi każdą karę dyscyplinarną przewidzianą w pkt. 30, 31, 32 niniejszego regulaminu.

ROZDZIAŁ 4

KARY DYSCYPLINARNE WYMIERZANE OFICEROM I GENERALOM (ADMIRAŁOM)

42. Oficerom wymierza się następujące kary dyscyplinarne:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne wobec zebranych oficerów, upomnienie w rozkazie,
- b) nagana ustna, nagana ustna wobec zebranych oficerów, nagana w rozkazie,
- c) areszt domowy — do 20 dni,
- d) areszt zwykły — do 20 dni,
- e) uprzedzenie o niepełnej przydatności służbowej,
- f) odroczenie nadania wyższego stopnia oficerskiego na okres od 1 roku do lat 2,
- g) dyscyplinarne wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe,
- h) usunięcie z zawodowej służby wojskowej,
- i) obniżenie stopnia wojskowego.

43. Generalom (admiralom) wymierza się następujące kary dyscyplinarne:

- a) upomnienie ustne, pisemne lub w rozkazie,
- b) nagana ustna, pisemna lub w rozkazie,
- c) uprzedzenie o niepełnej przydatności służbowej,
- d) dyscyplinarne wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe.

ROZDZIAŁ 5

PRAWA PRZEŁOŻONYCH DO WYMIERZANIA KAR DYSCYPLINARNYCH OFICEROM I GENERALOM (ADMIRALOM)

44. Dowódca kompanii (równorzędny) ma prawo wymierzać następujące kary:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne wobec zebranych oficerów,
- b) nagana ustna, nagana ustna wobec zebranych oficerów,
- c) areszt domowy w stosunku do oficera młodszego — do 2 dni.

45. Dowódca batalionu (równorzędny) ma prawo wymierzać następujące kary:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne wobec zebranych oficerów,
- b) nagana ustna, nagana ustna wobec zebranych oficerów,
- c) areszt domowy w stosunku do oficera młodszego — do 5 dni.

46. Dowódca pułku (równorzędny) ma prawo wymierzać następujące kary:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne wobec zebranych oficerów, upomnienie w rozkazie pułku (równorzędnego),
- b) nagana ustna, nagana ustna wobec zebranych oficerów, nagana w rozkazie pułku (równorzędnego),

- c) areszt domowy w stosunku do:
oficera młodszego — do 10 dni,
oficera starszego — do 5 dni,
- d) uprzedzenie o niepełnej przydatności służbo-
wej.

47. Dowódca dywizji (równorzędny) ma prawo wymierzać oficerom następujące kary:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne wobec zebranych oficerów, upomnienie w rozkazie dywizji (równorzędnej),
- b) nagana ustna, nagana ustna wobec zebranych oficerów, nagana w rozkazie dywizji (równorzędnej),
- c) areszt domowy w stosunku do:
oficera młodszego — do 15 dni,
oficera starszego — do 10 dni,
- d) uprzedzenie o niepełnej przydatności służbo-
wej.

48. Dowódca korpusu (równorzędny) ma prawo wymierzać następujące kary:

oficerom:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne wobec zebranych oficerów, upomnienie w rozkazie korpusu (równorzędnego),
- b) nagana ustna, nagana ustna wobec zebranych oficerów, nagana w rozkazie korpusu (równorzędnego),
- c) areszt domowy w stosunku do:
oficera młodszego — do 20 dni,
oficera starszego — do 15 dni,
- d) uprzedzenie o niepełnej przydatności służbo-
wej.

generałom (admirałom):

- a) upomnienie ustne, pisemne lub w rozkazie,
- b) nagana ustna, pisemna lub w rozkazie.

49. Dowódca okręgu wojskowego (równorzędny) ma prawo wymierzać następujące kary:

oficerom:

- a) upomnienie ustne, upomnienie ustne wobec zebranych oficerów, upomnienie w rozkazie dowódcy okręgu wojskowego (równorzędnego),
- b) nagana ustna, nagana ustna wobec zebranych oficerów, nagana w rozkazie dowódcy okręgu wojskowego (równorzędnego),
- c) areszt domowy — do 20 dni,
- d) areszt zwykły w stosunku do:
oficera młodszego — do 10 dni,
oficera starszego — do 5 dni,
- e) uprzedzenie o niepełnej przydatności służbowej,
- f) odroczenie nadania wyższego stopnia oficerskiego do 1 roku,
- g) dyscyplinarne wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe oficerów zajmujących stanowiska, których obsadzenie należy do kompetencji dowódcy okręgu wojskowego (równorzędnego).

generalom (admiralom):

- a) upomnienie ustne, pisemne lub w rozkazie,
- b) nagana ustna, pisemna lub w rozkazie,
- c) uprzedzenie o niepełnej przydatności służbowej.

50. Dowódcy rodzajów sił zbrojnych, dowódcy (szefowie) rodzajów wojsk (służb), Szef Tyłów Wojska Polskiego oraz Szef Głównego Zarządu Wyszkożenia Bojowego mają prawo karania przysługujące dowódcy okręgu wojskowego.

51. Wiceministrowie Obrony Narodowej, Szef Sztabu Generalnego, Szef Głównego Zarządu Politycznego mają prawo karania przysługujące dowódcy

com (szefom) wymienionym w pkt 50, a ponadto mają prawo wymierzyć następujące kary:

- a) odroczenie nadania wyższego stopnia oficerskiego do 2 lat,
- b) dyscyplinarne wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe oficerów zajmujących stanowiska, których obsadzenie należy do kompetencji Wiceministra Obrony Narodowej, Szefa Sztabu Generalnego, Szefa Głównego Zarządu Politycznego,
- c) karę aresztu zwykłego w stosunku do:
oficera młodszego — do 20 dni,
oficera starszego — do 10 dni.

52. 1) Dowódcom pułków, brygad, dywizji i innych związków taktycznych i operacyjnych oraz oficerom w stopniu pułkownika, którzy zajmują stanowiska zastępców (pomocników) dowódców lub szefów sztabów związków taktycznych, związków operacyjnych lub okręgów wojskowych (równorzędnych) — karę aresztu domowego lub zwykłego może wymierzyć tylko Minister Obrony Narodowej.

2) Oficerom w stopniu pułkownika, którzy zajmują inne stanowiska niż określone w ust. 1) karę aresztu domowego może wymierzyć dowódca okręgu wojskowego (równorzędny).

3) Przełożony nie może wymierzyć kary aresztu domowego lub zwykłego swemu zastępcy (pomocnikowi) lub szefowi sztabu.

53. Minister Obrony Narodowej może wymierzyć oficerowi lub generałowi (admirałowi) każdą karę przewidzianą w pkt 42, 43 niniejszego regulaminu.

WYMIERZANIE KAR DYSCYPLINARNYCH W PRZYPADKACH SZCZEGÓLNYCH

54. Dowódcy garnizonów, dowódcy baz morskich, komendanci rejonów umocnionych, zgrupowań i obozów, komendanci garnizonów, portów, odcinków i stacji kolejowych oraz odcinków dróg kołowych i wodnych uprawnieni są w granicach przysługującego im prawa karania swoich podwładnych, do wymierzania kary aresztu domowego, zwykłego i ścisłego żołnierzom nie będącym ich podwładnymi, w razie popełnienia przez nich następujących przewinień:

- a) gdy przewinienie polega na naruszeniu porządku wojskowego lub publicznego na terenie podległym komendantowi (dowódcy),
- b) gdy przewinienie popełniono podczas pełnienia służby garnizonowej, która podlega komendantowi (dowódcy),
- c) gdy przewinienie popełniono przez żołnierzy, osadzonych w areszcie, podległym komendantowi (dowódcy),
- d) gdy przewinienie popełniono na terenie podległym komendantowi (dowódcy), a znajdujący się na tym terenie przełożeni winnego nie mają władzy dyscyplinarnej uprawniającej do wymierzenia odpowiedniej kary.

55. Dowódcy jednostek pływających uprawnieni są, w granicach przysługującego im prawa karania swoich podwładnych, do wymierzania kary aresztu domowego, zwykłego lub ścisłego żołnierzom nie będącym ich podwładnymi, za przewinienia popełnione w czasie pobytu na jednostce pływającej.

56. Prawo wymierzania kary aresztu, o którym mowa w pkt 55, mają również komendanci wojskowych zakładów leczniczych i domów wypoczynko-

wych w stosunku do żołnierzy, przebywających na leczeniu lub wypoczynku za przewinienia popełnione w czasie pobytu w tych zakładach.

57. 1) O wymierzeniu kary aresztu zgodnie z pkt 54, 55 lub 56 komendanci (dowódcy) obowiązani są zawiadomić w ciągu 24 godzin dowódcę oddziału, w którym ukarany pełni służbę.

2) Żołnierz ukarany zgodnie z pkt 54, 55 lub 56 jest obowiązany po powrocie do swojej jednostki niezwłocznie zameldować o tym swemu bezpośredniemu przełożonemu; za niezameldowanie ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną.

58. Komendanci (dowódcy) wymienieni w pkt 54, 55 lub 56 mogą zarządzić wykonanie wymierzonej przez nich kary aresztu zwykłego i ścisłego we własnym zakresie.

59. Oficerom i generałom (admirałom), którzy nie są w czynnej służbie wojskowej, wymierza się za przewinienia popełnione w czasie noszenia munduru wojskowego następujące kary:

oficerom:

— upomnienie ustne lub pisemne,

— nagana ustna lub pisemna,

— areszt zwykły:

oficerom młodszym — do 7 dni,

oficerom starszym — do 3 dni,

generałom (admirałom):

— upomnienie ustne lub pisemne,

— nagana ustna lub pisemna.

60. Prawo karania oficerów i generałów (admiratów) nie będących w czynnej służbie wojskowej za przewinienia popełnione w czasie noszenia munduru wojskowego mają:

oficerów młodszych — dowódcy i komendanci

garnizonów, jeżeli mają władzę dyscyplinarną co najmniej dowódcy pułku,

oficerów starszych — dowódcy garnizonów, jeżeli mają władzę dyscyplinarną co najmniej dowódcy dywizji; oficerów w stopniu pułkownika może ukarać aresztem zwykłym tylko dowódca okręgu wojskowego (równorzędny),
generałów (admirałów) — dowódca okręgu wojskowego (równorzędny).

61. Prawo karania określone w pkt 54—60 służy komendantom (dowódcom) jedynie w stosunku do żołnierzy młodszych od nich lub równych im stopniem wojskowym.

62. Przy wspólnym wykonywaniu zadań służbowych przez żołnierzy nie będących wobec siebie w stosunku podwładności, wyższy stanowiskiem służbowym, a w przypadku równorzędności stanowisk służbowych — starszy stopniem wojskowym, ma prawo karania młodszego zgodnie z uprawnieniami dyscyplinarnymi przysługującymi mu z tytułu zajmowanego stanowiska służbowego.

63. 1) W przypadku naruszenia przez podwładnego w obecności przełożonego lub przez młodszego w obecności starszego dyscypliny wojskowej, porządku wojskowego lub publicznego albo przepisów o oddawaniu honorów wojskowych — przełożony lub starszy powinien upomnieć podwładnego albo młodszego, a w razie nieskuteczności upomnienia — zatrzymać. Zatrzymany obowiązany jest na żądanie okazać legitymację wojskową.

2) Uprawnienie do zatrzymania mają:

a) przełożeni — w stosunku do podwładnych,

- b) starsi w stosunku do młodszych w następujących przypadkach:
generałowie (admirałowie) — w stosunku do wszystkich żołnierzy w stopniu do pułkownika (równorzędnego) włącznie, oficerowie starsi — w stosunku do szeregowców, podoficerów i oficerów młodszych,
oficerowie młodszy — w stosunku do szeregowców i podoficerów.
- 3) Zatrzymany powinien niezwłocznie zgłosić się u odpowiedniego komendanta albo dowódcy (pkt 54) lub u swego bezpośredniego przełożonego i zameldować przez kogo i za jakie przewinienie był zatrzymany. Władzę, u której należy się zgłosić, określa przełożony lub starszy, który dokonał zatrzymania. Przełożony, który dokonał zatrzymania, powinien niezwłocznie zawiadomić komendanta albo dowódcę lub bezpośredniego przełożonego zatrzymanego o przyczynach zatrzymania.
- 4) Niewykonanie przez zatrzymanego obowiązku określonego w ust. 3) stanowi niewykonanie rozkazu służbowego.
- 5) W przypadkach szczególnie rażących przewinień przełożony lub starszy może zarządzić doprowadzenie zatrzymanego pod konwojem do władz, o których mowa w ust. 3).
- 6) Postanowienia ust. 1)—5) nie naruszają obowiązków i uprawnień do zatrzymania żołnierzy, którzy popełnili przestępstwa ścigane w drodze postępowania sądowego.

WYKONYWANIE KAR DYSCYPLINARNYCH

64. 1) Karę dyscyplinarną wymierzoną szeregowcowi ogłasza się bezpośrednio ukaranemu albo przed frontem pododdziału lub oddziału.
- 2) Karę dyscyplinarną wymierzoną podoficerowi ogłasza się bezpośrednio ukaranemu albo przed frontem podoficerów.
- 3) Karę dyscyplinarną wymierzoną oficerowi ogłasza się ukaranemu bezpośrednio, wobec zebranych oficerów lub w rozkazie.
- 4) Karę dyscyplinarną wymierzoną generałowi (admirałowi) ogłasza się ukaranemu bezpośrednio, pisemnie lub w rozkazie.
65. 1) Karę dyscyplinarną należy wykonać niezwłocznie po ukaraniu.
- 2) W przypadkach wyjątkowych, zasługujących na szczególne uwzględnienie, można odroczyć wykonanie kary dyscyplinarnej na czas nie dłuższy niż 1 miesiąc licząc od dnia ukarania. W przypadku ukarania wyznaczeniem do służby lub pracy poza kolejnością, aresztem zwykłym lub aresztem ścisłym, żołnierza odbywającego ćwiczenia wojskowe, przeszkolenie lub pełniącego służbę na morzu wykonanie kary można odroczyć najpóźniej do czasu zakończenia ćwiczeń wojskowych, przeszkolenia lub zakończenia podróży morskiej.
66. Kary upomnienia, nagany, uprzedzenia o niepełnej przydatności służbowej i obniżenia stopnia wojskowego uważa się za wykonane z chwilą ogłoszenia ich w rozkazie lub podania do wiadomości ukaranego.

67. 1) Rozkaz o ukaraniu karą odroczenia nadania wyższego stopnia oficerskiego powinien określać na jaki okres odroczone nadanie.
- 2) Odroczenie nadania wyższego stopnia oficerskiego polega na przedłużeniu czasokresu, którego przesłużenie stanowi jeden z warunków nadania wyższego stopnia.
- 3) Jeżeli w chwili wymierzenia kary oficer przesłużył już czasokres wymagany dla nadania wyższego stopnia, nadanie to nie może nastąpić przed upływem okresu odroczenia.

68. Rozkaz o ukaraniu obniżeniem stopnia wojskowego powinien określać stopień wojskowy, który zachowuje ukarany.

69. Niedozwolone jest stosowanie kary aresztu bez określenia jego wymiaru.

70. Wniesienie zażalenia na ukaranie nie wstrzymuje wykonania kary dyscyplinarnej.

71. Kary dyscyplinarne wymierzone oficerom i generałom (admirałom) nie będącym w czynnej służbie wojskowej wykonują władze wojskowe określone w pkt 60.

D z i a ł III

ZAWIESZENIE W CZYNNOŚCIACH SŁUŻBOWYCH

72. 1) Zawieszenie w czynnościach służbowych stosuje się w przypadkach nie cierpiących zwłoki, gdy w związku z przewinieniem konieczne jest dla dobra służby niezwłoczne odsunięcie żołnierza od pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku.
- 2) Prawo zawieszenia w czynnościach służbowych przysługuje:
- a) dowódcy pułku (równorzędnemu) — w stosunku do dowódców kompanii (równorzędnych) i niższych,
 - b) dowódcy dywizji i dowódcy korpusu (równorzędnym) — w stosunku do dowódców batalionów (równorzędnych) i niższych,
 - c) dowódcy okręgu wojskowego (równorzędnemu) — w stosunku do dowódców pułków (równorzędnych) i niższych.
- 3) Minister Obrony Narodowej może zawiesić w czynnościach służbowych każdego żołnierza, niezależnie od zajmowanego przezeń stanowiska służbowego.

73. O zawieszeniu w czynnościach służbowych żołnierza zajmującego stanowisko, na które miano-

wanie nie należy do uprawnień przełożonego, który zarządził zawieszenie, należy niezwłocznie meldować w drodze służbowej, podając okoliczności, które spowodowały zawieszenie.

74. 1) Zawieszenie w czynnościach służbowych należy niezwłocznie uchylić, gdy nie zachodzą już przyczyny uzasadniające zawieszenie.

2) Prawo uchylenia zawieszenia przysługuje temu, kto je zastosował oraz jego przełożonym z tytułu służby.

75. Przełożony, który zawiesił podwładnego w czynnościach służbowych bez dostatecznych powodów, ponosi za to odpowiedzialność.

D z i a ł I V
WYRÓŻNIENIA

ROZDZIAŁ 1

ZASADY UDZIELANIA WYRÓŻNIEŃ

76. Wyróżnień udziela się żołnierzom przodującym w służbie, wykonywaniu zadań bojowych, w szkoleniu bojowym i politycznym oraz odznaczającym się troską o mienie społeczne i wojskowe. Wyróżnienia są poważnym środkiem do podniesienia poziomu dyscypliny i wyszkolenia.

ROZDZIAŁ 2

**WYRÓŻNIENIA UDZIELANE SZEREGOWCOM
I PODOFICEROM**

77. Szeregowcom i podoficerom udziela się następujących wyróżnień:

- a) pochwała przed frontem pododdziału lub oddziału albo w rozkazie,
- b) darowanie poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej,
- c) zwolnienie szeregowca lub podoficera z koszar lub innego miejsca zakwaterowania oddziału lub z okrętu na ląd — na okres 1 dnia,
- d) udzielenie szeregowcowi i podoficerowi —

- z wyjątkiem podoficera nadterminowego — krótkotrwałego urlopu — na okres do 10 dni,
- e) wręczenie pisma pochwalnego po ukończeniu wszelkiego rodzaju szkół i kursów wojskowych oraz przy przeniesieniu do rezerwy,
 - f) nagrodzenie cennym podarkiem lub nagrodą pieniężną,
 - g) nagrodzenie wyróżnionego żołnierza jego fotografią na tle sztandaru oddziału,
 - h) zawiadomienie rodziny lub zakładu pracy o wzorowym wykonaniu obowiązku żołnierskiego i o udzielonym wyróżnieniu,
 - i) nadanie odznaki wzorowego żołnierza.

ROZDZIAŁ 3

PRAWA PRZEŁOŻONYCH DO UDZIELANIA WYRÓŻNIEŃ SZEREGOWCOM I PODOFICEROM

78. Dowódca drużyny, pomocnik dowódcy plutonu i szef kompanii mają prawo udzielić następujących wyróżnień:

- a) pochwała przed frontem pododdziału,
- b) darowanie poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej.

79. Dowódca plutonu (równorzędny) ma prawo udzielić następujących wyróżnień:

- a) pochwała przed frontem pododdziału,
- b) darowanie poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej.

80. Dowódca kompanii i dowódca batalionu (równorzędni) mają prawo udzielić następujących wyróżnień:

- a) pochwała przed frontem pododdziału,
- b) darowanie poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej,
- c) zwolnienie szeregowca i podoficera — z wyjąt-

kiem podoficera nadterminowego — z koszar lub innego miejsca zakwaterowania oddziału albo okrętu na iąd — na okres do 1 dnia.

81. Dowódca pułku (równorzędny) ma prawo udzielać następujących wyróżnień:

- a) pochwała przed frontem pododdziału lub oddziału albo w rozkazie,
- b) darowanie poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej,
- c) udzielenie szeregowcowi i podoficerowi — z wyjątkiem podoficera nadterminowego — krótkoterminowego urlopu — na okres do 10 dni,
- d) wręczenie pisma pochwalnego po ukończeniu pułkowej szkoły podoficerskiej i przy przeniesieniu do rezerwy,
- e) nagrodzenie cennym podarkiem lub nagrodą pieniężną,
- f) nagrodzenie wyróżnionego żołnierza jego fotografią na tle sztandaru oddziału,
- g) zawiadomienie rodziny lub zakładu pracy o wzorowym wykonaniu obowiązku żołnierskiego i o udzielonym wyróżnieniu.

82. Dowódca dywizji (równorzędny) i wyższy ma prawo udzielać wyróżnień wymienionych w pkt 81, a ponadto może udzielić wyróżnienia w postaci pisma pochwalnego po ukończeniu wszelkiego rodzaju szkół i kursów wojskowych.

83. Do darowania poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej uprawniony jest przełożony, który karę wymierzył, a w przypadku, gdy ukarany pełni służbę w innej jednostce jego nowy przełożony z tytułu służby posiadający ten sam lub większy zakres władzy dyscyplinarnej od przełożonego, który karę wymierzył.

84. Prawa przełożonych do nadawania odznaki wzorowego żołnierza określają osobne przepisy.

ROZDZIAŁ 4

WYRÓŻNIENIA UDZIELANE OFICEROM I GENERALOM (ADMIRAŁOM)

85. Oficerom i generałom (admirałom) udziela się następujących wyróżnień:

- a) pochwała ustna, pochwała wobec zebranych oficerów lub generałów (admirałów) albo w rozkazie,
- b) darowanie poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej,
- c) nagrodzenie cennym podarkiem lub nagroda pieniężną,
- d) nagrodzenie osobistą bronią białą lub palną z wyrytym nazwiskiem wyróżnionego,
- e) przedstawienie do przedterminowego nadania wyższego stopnia oficerskiego.

ROZDZIAŁ 5

PRAWA PRZEŁOŻONYCH DO UDZIELANIA WYRÓŻNIEŃ OFICEROM I GENERALOM (ADMIRAŁOM)

86. Dowódca kompanii (równorzędny) ma prawo udzielać następujących wyróżnień:

- a) pochwała ustna, pochwała wobec zebranych oficerów,
- b) darowanie poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej.

87. Dowódca batalionu (równorzędny) ma prawo udzielać następujących wyróżnień:

- a) pochwała ustna, pochwała wobec zebranych oficerów,
- b) darowanie poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej.

88. Dowódca pułku (równorzędny) i wyżsi mają prawo udzielać następujących wyróżnień:

- a) pochwała ustna, pochwała wobec zebranych oficerów lub w rozkazie,
- b) darowanie poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej,
- c) nagrodzenie cennym podarkiem lub nagrodą pieniężną,
- d) przedstawienie do przedterminowego nadania wyższego stopnia oficerskiego.

89. Minister Obrony Narodowej może udzielić każdego wyróżnienia przewidzianego w niniejszym regulaminie.

D z i a ł V

EWIDENCJA KAR DYSCYPLINARNYCH I WYRÓŻNIENI

90. Bezpośredni przełożony powinien niezwłocznie zameldować drogą służbową o każdym ukaraniu dyscyplinarnym i wyróżnieniu.

- a) szeregowców i podoficerów — dowódcy kompanii (równorzędnemu),
- b) oficerów — dowódcy oddziału,
- c) dowódców oddziałów i dowódców związków taktycznych oraz generałów (admirałów) — do wyższego sztabu.

91. Karty kar i wyróżnień prowadzi się:

- a) dla szeregowców i podoficerów, z wyjątkiem podoficerów nadterminowych — w kompanii (pododdziale równorzędnym),
- b) dla oficerów i podoficerów nadterminowych — w sztabie oddziału,
- c) dla dowódców oddziałów i dowódców związków taktycznych oraz dla generałów (admirałów) — w wyższym sztabie.

92. 1) Do karty kar i wyróżnień wpisuje się:

- a) wszystkie kary dyscyplinarne,
- b) wszystkie wyróżnienia.

2) Kary wymierzone, lecz niewykonane wpisuje się do karty kar i wyróżnień z wyjaśnieniem dlaczego ich nie wykonano.

- 3) W razie darowania poprzednio wymierzonej kary wpis tej kary w karcie kar i wyróżnień podlega skreśleniu z podaniem rozkazu właściwego dowódcy, który tę karę darował. Skreślenia należy dokonać w taki sposób, by wpis stał się nieczytelny.
93. 1) Każdy wpis w karcie kar i wyróżnień powinien być potwierdzony podpisem:
- a) odnośnie do szeregowców i podoficerów, z wyjątkiem podoficerów nadterminowych — przez dowódcę kompanii (równorzędnego),
 - b) odnośnie do oficerów i podoficerów nadterminowych — przez dowódcę oddziału,
 - c) odnośnie do dowódców oddziałów i związków taktycznych oraz generałów (admirałów) — przez szefa wyższego sztabu.
- 2) W celu kontroli prawidłowości wymierzonych kar i udzielonych wyróżnień dowódcy batalionów i pułków (równorzędni) obowiązani są przeprowadzać okresowe sprawdzanie kart kar i wyróżnień — dowódca batalionu przynajmniej raz na kwartał, a dowódca pułku przynajmniej dwa razy w roku.

94. W przypadku służbowego przeniesienia żołnierza przesyła się jego kartę kar i wyróżnień do nowego miejsca służby.

D z i a ł VI

Z A Ź A L E N I A I M E L D U N K I

95. Każdy żołnierz ma prawo wnieść zażalenie na bezprawne w stosunku do niego postępowanie i zarządzenia przełożonych, a w szczególności na naruszenie przysługujących mu w związku ze służbą praw lub nie wydanie należnego zaopatrzenia.

96. Zażalenie wnosi się do bezpośredniego przełożonego tej osoby, której czynności lub zarządzenia są przedmiotem zażalenia, a gdy żalący się nie wie, z czyjej winy jego prawa zostały naruszone, wnosi zażalenie do swojego bezpośredniego przełożonego.

97. Żołnierz może wnieść zażalenie tylko we własnej sprawie. Niedozwolone jest wnoszenie zażaleń w sprawach innych żołnierzy lub zażaleń zbiorowych.

98. Niedozwolone jest wnoszenie zażaleń w czasie pełnienia służby wartowniczej (wachtowej) lub wewnętrznej, w czasie zajęć szkoleniowych lub w czasie pozostawania w szyku.

99. Niedozwolone jest wnoszenie zażaleń na wymiar kary dyscyplinarnej, jeżeli przełożony nie przekroczył przysługującego mu prawa karania.

100. 1) Zażalenie można wnieść ustnie lub pisemnie. Zażalenie pisemne powinno być podpisane przez osobę składającą zażalenie.

- 2) Zażalenie na postępowanie dowódcy pułku (równorzędnego) i dowódców wyższych wnosi się tylko pisemnie; nie dotyczy to jednak zażaleń wnoszonych w czasie inspektorskiego wysłuchania skarg i zażaleń.
- 101.
- 1) W czasie inspektorskiego wysłuchania skarg i zażaleń można wnieść zażalenie ustnie lub pisemnie bezpośrednio do przeprowadzającego wysłuchanie.
 - 2) Żołnierz nieobecny w czasie inspektorskiego wysłuchania skarg i zażaleń może wnieść pisemne zażalenie bezpośrednio do przeprowadzającego wysłuchanie.
- 102.
- 1) Żołnierz, który ujawnił przestępcze działania lub marnotrawstwo mienia wojskowego albo inne nadużycie w gospodarce wojskowej, obowiązany jest zameldować o tym bezpośrednio przełożonemu i może równocześnie skierować pisemny meldunek bezpośrednio do wyższego przełożonego z pominięciem drogi służbowej.
 - 2) Oficer i generał (admirał) ma ponadto prawo zameldować bezpośrednio przełożonemu o zauważonych brakach w stanie uzbrojenia, sprzętu i zaopatrzenia oraz o innych faktach mogących wywrzeć ujemny wpływ na gotowość bojową wojska. Do meldunku tego można załączyć własne propozycje i wnioski dotyczące usunięcia zauważonych braków.
 - 3) W przypadku złożenia meldunku, o którym mowa w ust. 2), oficer lub generał może skierować meldunek do wyższych przełożonych, aż do Ministra Obrony Narodowej włącznie.

103. 1) Przełożony, który otrzymał zażalenie albo meldunek, jest obowiązany rozpatrzyć je i w razie uznania za słuszne powziąć niezwłocznie decyzję i wydać zarządzenia dla uwzględnienia prośby zawartej w zażaleniu lub meldunku.
- 2) W przypadku gdy przełożony, który otrzymał zażalenie lub meldunek, nie ma dostatecznej władzy dla ich uwzględnienia, powinien je niezwłocznie zaopiniować i przedstawić swemu bezpośredniemu przełożonemu.

104. Żołnierzowi, który przez złożenie meldunku przyczynił się do wykrycia przestępstwa lub naprawienia istotnego braku, należy udzielić wyróżnienia.

105. Żołnierz, który złożył świadomie nieprawdziwe zażalenie albo meldunek, ponosi za to odpowiedzialność.

106. Przełożony, który dopuścił się bezprawia lub postąpił w sposób niesprawiedliwy wobec podwładnego w związku z wniesionym przez niego zażaleniem iub złożonym meldunkiem, powinien być pociągnięty do surowej odpowiedzialności.

107. 1) Wszystkie zażalenia i meldunki wpisuje się do książki zażaleń i meldunków.
- 2) Książkę zażaleń i meldunków prowadzi się w kompanii (pododdziale równorzędnym) i w oddziale.
- 3) Do książki zażaleń i meldunków prowadzonej w kompanii (pododdziale równorzędnym) wpisuje się zażalenia i meldunki szeregowców i podoficerów, z wyjątkiem podoficerów nadterminowych oraz zażaleń i meldunków dotyczących dowódców kompanii (równorzędnych) i wyższych dowódców oraz zażaleń wnoszonych

w czasie inspektorskiego wysłuchania skarg i zażaleń.

- 4) Do książki zażaleń i meldunków prowadzonej w oddziale wpisuje się zażalenia i meldunki dotyczące dowódców kompanii (równorzędnych) i wyższych, zażalenia wnoszone w czasie inspektorskiego wysłuchania skarg i zażaleń oraz wszystkie zażalenia i meldunki wnoszone przez oficerów i podoficerów nadterminowych.
- 5) Wpisów do książki zażaleń i meldunków dokonuje osobiście dowódca kompanii albo szef sztabu oddziału.

- 108.
- 1) Do książki zażaleń i meldunków wpisuje się decyzje i zarządzenia, jakie wydano na skutek złożonych zażaleń i meldunków.
 - 2) W celu kontroli prawidłowości decyzji i zarządzeń wydanych na skutek złożonych zażaleń i meldunków książkę zażaleń i meldunków sprawdza:
 - a) dowódca oddziału — jeden raz w miesiącu,
 - b) inspekcjonujący — w czasie każdej inspekcji.

TABELA PORÓWNAWCZA
praw dyscyplinarnych dla typowych stanowisk żołnierzy
Sił Zbrojnych PRL

Wojska lądowe 1	Wojska lotnicze 2	Marynarka wojenna 3
Dowódca drużyny, działonu	Dowódca drużyny	Dowódca drużyny
Pomocnik dowódcy plutonu	Pomocnik dowódcy plutonu	Szef grupy, szef wieży artyleryjskiej, szef działu bojowego
Szef kompanii, baterii, szwadronu	Szef eskadry lotniczej	Bosman okrętowy, szef baterii artylerii stałej
Dowódca plutonu	Dowódca plutonu	Dowódca plutonu artylerii stałej
Dowódca kompanii (baterii, szwadronu), samodzielniego plutonu	Dowódca klucza lotniczego	Dowódca okrętu IV rangi, dowódca działu bojowego okrętu III rangi
Dowódca batalionu, dywizjonu, samodzielnej kompanii (baterii, szwadronu)	Dowódca eskadry lotniczej	Dowódca okrętu III rangi, dowódca etatowo-niesamodzielnego dywizjonu okrętów IV rangi oraz dowódca działu bojowego okrętu II rangi i dowódca obrony wodnego rejonu bazy III kategorii

I	2	3
Dowódca pułku, samodzielnego batalionu (dywizjonu)	Dowódca pułku lotniczego, dowódca samodzielnej eskadry	Dowódca okrętu II rangi, dowódca etatowo-samodzielnego dywizjonu okrętów IV rangi, dowódca etatowo-niesamodzielnego dywizjonu okrętów III rangi, dowódca bazy marynarki wojennej III kategorii i dowódca obrony wodnego rejonu bazy II kategorii
Dowódca dywizji, brygady, samodzielnego pułku	Dowódca dywizji lotniczej, dowódca samodzielnego pułku lotniczego	Dowódca etatowo-samodzielnego brygady okrętów III i IV rangi, dowódca etatowo-samodzielnego dywizjonu okrętów II rangi oraz dowódca bazy marynarki wojennej II kategorii
Dowódca korpusu, samodzielnej dywizji	Dowódca korpusu lotniczego, dowódca samodzielnej dywizji lotniczej	Dowódca obrony wodnego rejonu głównej bazy, dowódca bazy marynarki wojennej I kategorii, dowódca dywizji okrętów II, III i IV rangi, dowódca samodzielnej brygady okrętów II rangi.

Uwaga: Inni dowódcy (szefowie) na poszczególnych szczeblach dowodzenia w marynarce wojennej korzystają z uprawnień dyscyplinarnych zgodnie z pkt. 16 niniejszego regulaminu.

KARTA KAR I WYRÓŻNIEN

- kompanii pułku.....
1. Nazwisko, imię, imię ojca
 2. Stopień wojskowy
 3. Stanowisko służbowe
 4. Od kiedy służy w wojsku.....
-

A. K A R Y

Określenie przewinienia	Data popełnienia przewinienia	Rodzaj i wymiar kary	Kiedy wymierzono karę (data i nr rozkazu)	Kto ukarał	Termin wykonania kary od do	Kiedy i przez kogo karę dano	Podpis dowódcy potwierdzającego wpis

B. W Y R Ó Ż N I E N I A

Powód wyróżnienia	Rodzaj wyróżnienia	Kiedy udzieleno wyróżnienia (data i nr rozkazu)	Kto udzielił wyróżnienia	Podpis dowódcy potwierdzającego wpis

KSIĄŻKA ZAŻALEŃ I MELDUNKÓW

..... kompanii pułku

Stoień wojskowy, nazwisko i imię, imię ojca i stanowisko służbowe	Krótka treść zażalenia lub meldunku	Komu i kiedy złożono zażalenie lub meldunek	Decyzja i ter- min jej ogło- szenia

TRYB WYKONYWANIA KARY DYSCYPLINARNEJ ARESZTU

1. Wykonanie kary aresztu wymierzonej szeregowcom i podoficerom — z wyjątkiem podoficerów nadterminowych — jest obowiązkiem szefa pododdziału. W sztabach i instytucjach wojskowych wykonanie kary aresztu powierza się osobie wyznaczonej przez dowódcę (szefa), który wymierzył karę. Wykonanie kary aresztu zwykłego wymierzonej oficerom i podoficerom nadterminowym powierza się oficerowi względnie podoficerowi nadterminowemu równemu lub wyższemu stopniem od ukaranego. Oficera względnie podoficera nadterminowego do wykonania kary wyznacza przełożony uprawniony do wymierzenia oficerom względnie podoficerom nadterminowym kary aresztu zwykłego.

2. Podstawę do wykonania kary aresztu stanowi notatka o aresztowaniu.

W przypadku wymierzenia kary aresztu szeregowcowi lub podoficerowi — z wyjątkiem podoficera nadterminowego — przez dowódcę kompanii (równorzędnego) lub jego przełożonego, notatkę o aresztowaniu podpisuje dowódca kompanii (równorzędny), a w razie jego nieobecności — jeden z oficerów kompanii. Jeżeli karę aresztu wymierzył inny z oficerów kompanii lub szef kompanii, notatkę o aresztowaniu podpisuje przełożony, który karę wymierzył. Notatkę o aresztowaniu oficera lub podoficera nadterminowego podpisuje przełożony uprawniony do wymierzenia oficerom lub podoficerom nadterminowym kary aresztu zwykłego.

3. Osoby, na które nałożono obowiązek wykonania kary, powinny zawczasu upewnić się, czy są wolne miejsca w areszcie i zażądać w razie potrzeby konwojentów lub doprowadzających.

4. Przed skierowaniem do aresztu szeregowców i podoficerów — z wyjątkiem podoficerów nadterminowych — osoby wykonujące karę aresztu odbierają im pieniądze i rzeczy, których nie wolno mieć w areszcie oraz oddają je według spisu bezpośredniemu przełożonemu ukaranego. Pozostałe rzeczy posiadane przez ukaranego, które zabiera on ze sobą do aresztu, wyszczególnia się na odwrocie notatki o aresztowaniu.

Oficerowie i podoficerowie nadterminowi oddają na czas odbywania kary aresztu zwykłego dowódcy pododdziału na przechowanie posiadaną broń osobistą. Wszyscy żołnierze ukarani aresztem przed odejściem do aresztu oddają posiadane przy sobie odznaczenia i baretki odznaczeń na przechowanie do sztabu oddziału lub do komendy garnizonu.

5. Żołnierzy ukaranych aresztem kieruje się do aresztu garnizonowego lub aresztu oddziału następująco: szeregowców — pod konwojem, podoficerów — z wyjątkiem podoficerów nadterminowych — doprowadza podoficer równy lub starszy stopniem. Oficerowie i podoficerowie nadterminowi udają się sami do aresztu.

Oficerowie odbywają karę aresztu w areszcie garnizonowym mieszczącym się w siedzibie dowództwa okręgu wojskowego. Szeregowcy i podoficerowie jednostek pływających marynarki wojennej odbywają karę w areszcie okrętowym lub w areszcie na lądzie.

6. Notatkę o aresztowaniu przedstawia się oficerowi dyżurnemu oddziału (okrętu) lub komendantowi garnizonu, który czyni w niej odpowiednie adnotacje oraz na jej podstawie wpisuje potrzebne dane do książki ukaranych aresztem.

Konwojent względnie doprowadzający przekazuje ukaranego aresztem wraz z notatką o aresztowaniu dowódcy warty (komendantowi aresztu) i otrzymuje od niego pokwitowanie przyjęcia ukaranego, które po powrocie przedstawia podoficerowi dyżurnemu kompanii (równorzędnemu) lub oficerowi dyżurnemu oddziału (okrętu).

O stawieniu się oficera do odbycia kary aresztu komendant aresztu zawiadamia niezwłocznie dowódcę jednostki, w której oficer pełni służbę.

7. Sposób przyjęcia do aresztu, odbywania kary aresztu oraz zwolnienia z aresztu określa Regulamin Służby Garnizonowej PRL.

8. Kara aresztu zwykłego polega na tym, że ukarani przebywają w zamkniętych celach i śpią na pryczach z pościelą, przy czym pościel wydaje się tylko na czas przeznaczony na sen.

9. Żołnierze odbywający karę dyscyplinarną aresztu zwykłego otrzymują wyżywienie według zasadniczej należności żywnościowej żołnierskiej „Ż”.

Oficerowie zawodowi i podoficerowie nadterminowi, którzy otrzymali za czas przebywania w areszcie równoważnik pieniężny w zamian wyżywienia w naturze, uiszczają za wyżywienie w areszcie opłatę w wysokości równoważnika zasadniczej należności żywnościowej „Ż”.

10. Podoficerowie przebywają w celach oddzielnie od szeregowców, a podoficerowie nadterminowi — oddzielnie od podoficerów służby zasadniczej lub rezerwy.

11. Oficerowie odbywają karę aresztu oddzielnie od szeregowców i podoficerów, a oficerowie starsi — oddzielnie od oficerów młodszych.

12. Szeregowcy i podoficerowie — z wyjątkiem podoficerów nadterminowych — odbywający karę

aresztu zwykłego, używani są do prac w wymiarze 10 godzin na dobę.

13. Kara **aresztu ścisłego** dla podoficerów i szeregowców polega na tym, że ukarani przebywają w celach pojedynczych i śpią na pryczach bez pościeli; otrzymują codziennie chleb, wodę i kawę — gorącą strawę zaś co drugi dzień. Ukaranych aresztem ścisłym nie wolno używać do żadnych prac.

14. W razie braku aresztu lub wolnych miejsc w areszcie podoficerowie nadterminowi mogą odbywać karę aresztu w osobnym pokoju w rejonie zakwaterowania swego oddziału pod nadzorem oficera dyżurnego oddziału lub na rozkaz dowódcy jednostki pod strażą wyznaczonego w tym celu wartownika.

15. Odbywający karę aresztu powinni ściśle przestrzegać przepisów o przebywaniu w areszcie oraz wykonywać zarządzenia komendanta aresztu i stanu osobowego warty. Za nieprzestrzeganie przepisów o przebywaniu w areszcie komendant garnizonu (w areszcie garnizonowym) lub dowódca oddziału (w areszcie oddziału) może wymierzyć aresztowanemu dodatkową karę dyscyplinarną.

16. Wykonanie kary **aresztu domowego** wymierzonej oficerowi i podoficerowi nadterminowemu jest obowiązkiem bezpośredniego przełożonego, który podpisuje notatkę o aresztowaniu i podaje do wiadomości ukaranemu przez kogo, za co i w jakim wymiarze został ukarany.

Ukaranemu aresztem domowym nie odbiera się broni osobistej.

17. Ukarany aresztem domowym przedstawia notatkę o aresztowaniu oficerowi dyżurnemu oddziału (okrętu) względnie jeżeli ukarany jest przełożonym lub wyższy stopniem od oficera pełniącego służbę oficera dyżurnego oddziału (okrętu) — szefowi sztabu lub oficerowi wyznaczonemu przez dowódcę, który

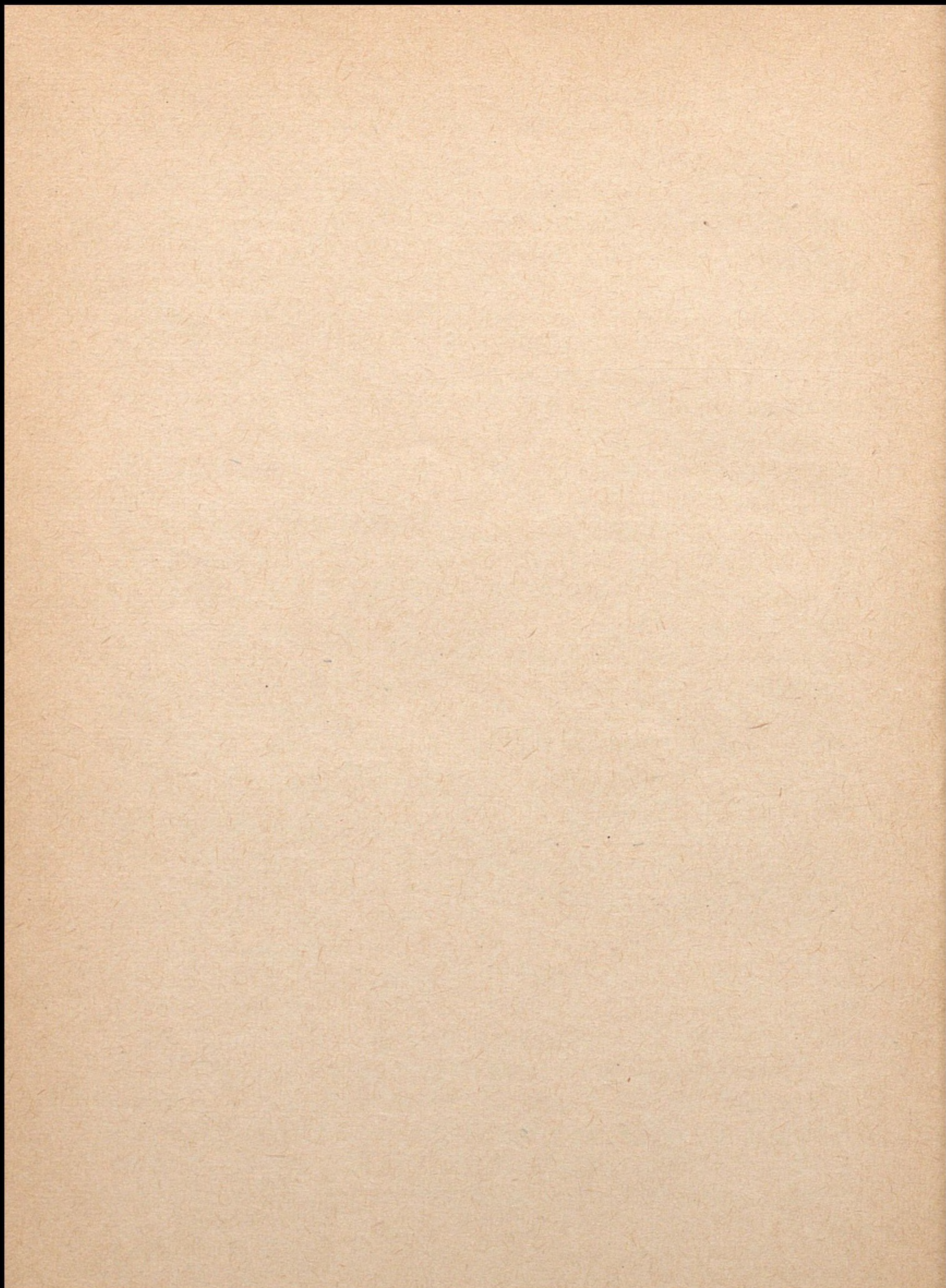
czyni w niej adnotację o przyjęciu ukaranego aresztem i wpisuje odpowiednie dane do książki ukaranych aresztem.

Po odbyciu kary aresztu domowego oficer i podoficer nadterminowy przedstawia bezpośrednio przełożonemu notatkę o aresztowaniu z odpowiednimi adnotacjami oficera dyżurnego oddziału (okrętu).

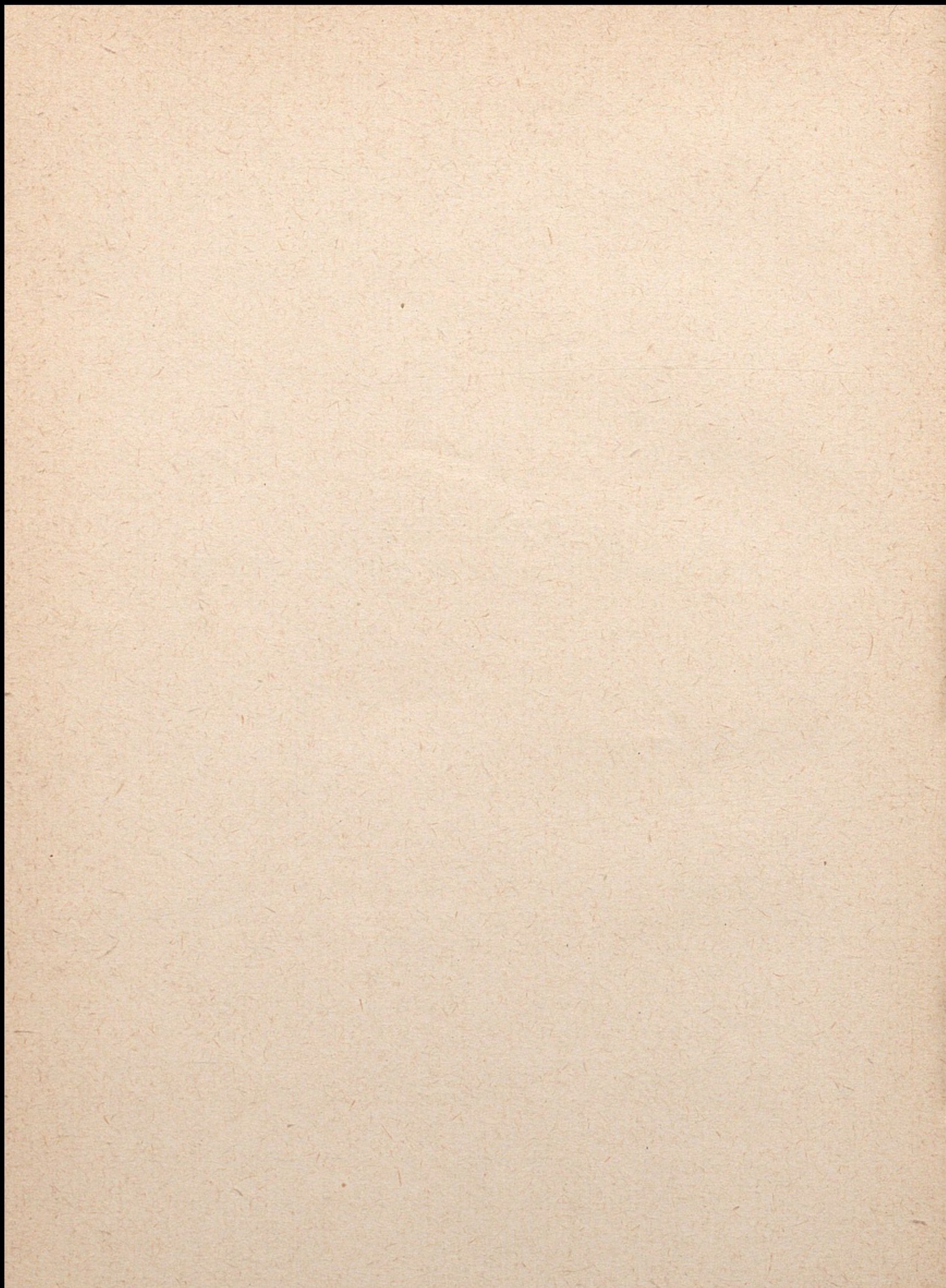
18. Oficerowie i podoficerowie nadterminowi ukarani aresztem domowym powinni od pobudki do capstrzyku znajdować się w swoim oddziale. Ukaranemu aresztem domowym zezwala się w godzinach wyznaczonych przez przełożonego na opuszczenie miejsca swego oddziału na 1—2 godziny w celu spożycia obiadu. Przychodząc do służby i odchodząc do domu ukarani aresztem domowym obowiązani są zgłaszać się u oficera dyżurnego oddziału (okrętu) względnie u szefa sztabu lub oficera wyznaczonego przez dowódcę (pkt 17).

Ukaranym aresztem domowym zabrania się brania udziału w zebraniach oraz uczęszczania do klubów, kin, teatrów i korzystania z innych rozrywek. W czasie od capstrzyku do pobudki ukaranym aresztem domowym zabrania się opuszczania mieszkania i przyjmowania odwiedzin.

W jednostkach pływających marynarki wojennej ukarani aresztem domowym mogą udawać się na ląd tylko w sprawach służbowych.

S T A T U T
OFICERSKICH SĄDÓW HONOROWYCH

D z i a ł I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. 1) Oficerskie sądy honorowe stoją na straży honoru i godności korpusu oficerskiego.
2) Oficerskie sądy honorowe współdziałają w kształtowaniu oblicza politycznego i moralnego korpusu oficerskiego oraz w utrzymaniu wysokiego poziomu dyscypliny wojskowej.
3) Oficerskie sądy honorowe orzekają w sprawach o czyny oficerów, które naruszają honor i godność oficerską, zasady uczciwości i przyzwoitości.
2. 1) Oficerskie sądy honorowe kierują się przy rozpatrywaniu spraw politycznymi i moralnymi wymaganiami, jakim powinien odpowiadać oficer, oraz przepisami niniejszego statutu.
2) Przy orzekaniu w sprawach członkowie oficerskich sądów honorowych są niezawisli.
3. 1) Dowódcy sprawują nadzór nad oficerskimi sądami honorowymi utworzonymi w podległych im jednostkach.
2) Bezpośrednio nadzór nad oficerskim sądem honorowym sprawuje dowódca tej jednostki, w której oficerski sąd honorowy został utworzony.

- 3) Ilekroć statut niniejszy używa określenia „właściwy dowódca“, rozumieć przez to należy dowódcę, sprawującego bezpośredni nadzór nad oficerskim sądem honorowym.
 - 4) Prawa przysługujące dowódcom z tytułu nadzoru nad oficerskimi sądami honorowymi służą zawsze ich przełożonym z tytułu służby.
- 4.
- 1) Szefowie sądów wojskowych sprawują nadzór nad prawidłowością orzecznictwa oficerskich sądów honorowych i zachowaniem trybu postępowania ustalonego niniejszym statutem.
 - 2) W razie stwierdzenia uchybień szefowie sądów wojskowych przedstawiają odpowiednie wnioski właściwym dowódcom lub ich przełożonym.

D z i a ł II

ORGANIZACJA, WŁAŚCIWOŚCI I SKŁAD OFICERSKICH SĄDÓW HONOROWYCH

5. Przed oficerskimi sądami honorowymi ponoszą odpowiedzialność oficerowie, którzy pełnią czynną służbę wojskową.

6. Oficerskie sądy honorowe tworzy się osobno dla oficerów młodszych i dla oficerów starszych.

7. 1) Oficerskie sądy honorowe tworzy się
- a) w pułkach — oficerskie sądy honorowe dla oficerów młodszych,
 - b) w dowództwach dywizji, baz morskich oraz brygad — oficerskie sądy honorowe dla oficerów starszych,
 - c) w dowództwach korpusów (równorzędnych) i wyższych oraz w dowództwach okręgów wojskowych, w Dowództwie Wojsk Lotniczych i Obrony Przeciwlotniczej Obszaru Kraju i w Dowództwie Marynarki Wojennej — oficerskie sądy honorowe dla oficerów młodszych i starszych,
 - d) w akademiach i szkołach oficerskich — oficerskie sądy honorowe dla oficerów młodszych i starszych.
- 2) Oficerskie sądy dla oficerów młodszych i starszych tworzy się ponadto:

- a) w instytucjach centralnych MON oraz w dowództwach (szefostwach) rodzajów wojsk i służb,
 - b) w jednostkach wojskowych równorzędnych pułkom,
 - c) w instytucjach specjalnych i zakładach wojskowych, w których ze względu na ilość oficerów pełniących w nich służbę, utworzenie oficerskich sądów honorowych jest celowe.
- 3) Utworzenie oficerskich sądów honorowych wymienionych w ust. 2) następuje na podstawie decyzji:
- a) Wiceministrów Obrony Narodowej — w odniesieniu do podporządkowanych im instytucji centralnych MON oraz dowództw (szefostw) rodzajów wojsk i służb i jednostek bezpośrednio podległych szefom tych instytucji centralnych lub dowódcom (szefom) rodzajów wojsk i służb, a Szefa Sztabu Generalnego ponadto w odniesieniu do instytucji centralnych MON i dowództw rodzajów wojsk i służb nie podporządkowanych bezpośrednio żadnemu Wiceministrowi Obrony Narodowej,
 - b) dowódców okręgów wojskowych (Dowódcy Wojsk Lotniczych i Obrony Przeciwlotniczej Obszaru Kraju, Dowódcy Marynarki Wojennej) — w odniesieniu do podległych im jednostek wojskowych wymienionych w ust. 2 (lit. b i c).
8. 1) Oficerskie sądy honorowe są właściwe dla oficerów pełniących służbę w jednostkach wojskowych, w których sądy te zostały utworzone z wyjątkiem dowódców pułków.

brygad, baz morskich, dywizji i korpusów, którzy podlegają właściwości oficerskich sądów honorowych w dowództwach okręgów wojskowych (Dowództwie Wojsk Lotniczych i Obrony Przeciwlotniczej Obszaru Kraju, Dowództwie Marynarki Wojennej).

2) Oficerskie sądy honorowe, właściwe dla oficerów pełniących służbę w jednostkach wojskowych, w których sądy te nie zostały utworzone, określają:

a) Wiceministrowie Obrony Narodowej — w odniesieniu do podporządkowanych im instytucji centralnych MON oraz dowództw rodzajów wojsk i służb i jednostek bezpośrednio podległych szefom tych instytucji centralnych lub dowódcom (szefom) rodzajów wojsk i służb, a Szef Sztabu Generalnego ponadto w odniesieniu do instytucji centralnych MON i dowództw rodzajów wojsk i służb nie podporządkowanych bezpośrednio żadnemu Wiceministrowi Obrony Narodowej,

b) właściwi dowódcy okręgów wojskowych (Dowódca Wojsk Lotniczych i Obrony Przeciwlotniczej Obszaru Kraju, Dowódca Marynarki Wojennej) w odniesieniu do pozostałych jednostek wojskowych.

3) Oficerski sąd honorowy dla oficerów starszych w Głównym Zarządzie Informacji jest właściwy dla wszystkich oficerów starszych organów informacji.

Oficerskie sądy honorowe dla oficerów młodszych w Głównym Zarządzie Informacji, w zarządach informacji okręgów wojskowych, wojsk lotniczych i obro-

ny przeciwlotniczej obszarze kraju oraz marynarki wojennej są właściwe dla wszystkich oficerów młodszych organów informacji w zależności od podporządkowania organów informacji, w których pełnią służbę.

- 4) Oficerskie sądy honorowe w Naczelnej Prokuraturze Wojskowej są właściwe dla oficerów pełniących służbę we wszystkich prokuraturach wojskowych.
- 5) Oficerskie sądy honorowe w Zarządzie Sądownictwa Wojskowego są właściwe dla oficerów pełniących służbę we wszystkich sądach wojskowych.
- 6) Oficerowie wyznaczeni do wykonywania zadań poza wojskiem na terenie m. st. Warszawy podlegają właściwości oficerskich sądów honorowych w Departamencie Kadry MON, a w pozostałych miejscowościach — oficerskim sądom honorowym w dowództwach okręgów wojskowych lub w Dowództwie Marynarki Wojennej albo w komendach garnizonów, jeżeli w tych komendach oficerskie sądy honorowe zostały utworzone.

9. 1) W przypadku łączności sprawy dwóch lub więcej oficerów sprawa należy do właściwości tego oficerskiego sądu honorowego, który jest właściwy dla oficera starszego stopniem. Jeżeli oficerowie są w równych stopniach, a dla każdego właściwy jest inny sąd — najbliższy wspólny przełożony wyznacza sąd, który rozpatrzy sprawę.
- 2) W przypadku nadania oficerowi wyższego stopnia lub przeniesienia do innego oddziału przekazuje się sprawę do sądu właściwego

ze względu na nowy stopień lub przynależność do nowego oddziału.

10. Dowódca okręgu wojskowego (równorzędny) może z ważnych przyczyn skierować lub przekazać sprawę do innego oficerskiego sądu honorowego, aniżeli do tego, który jest właściwy według ogólnych zasad. Sprawa oficera starszego nie może być jednak przekazana do sądu, który nie jest dla niego właściwy ze względu na posiadany stopień wojskowy.

11. 1) Oficerski sąd honorowy składa się z 7 do 12 członków.
- 2) Liczbę członków oficerskiego sądu honorowego określa właściwy dowódca w drodze rozkazu.

D z i a ł III

WYBORY DO OFICERSKIEGO SĄDU HONOROWEGO

12. Wybory do oficerskiego sądu honorowego zarządza właściwy dowódca.

13. 1) Oficerski sąd honorowy wybiera się na ogólnym zebraniu oficerów, którzy podlegają właściwości danego sądu honorowego.
- 2) Zebranie wyborcze zwołuje i zagaja właściwy dowódca, po czym wybiera się w jawnym głosowaniu zwykłą większością głosów przewodniczącego zebrania.
- 3) W zebraniu wyborczym nie mają prawa brać udziału:
- a) oficerowie odbywający karę pozbawienia wolności,
 - b) oficerowie, przeciw którym toczy się postępowanie karne lub przed oficerskim sądem honorowym,
 - c) oficerowie zawieszeni w czynnościach służbowych,
 - d) oficerowie odbywający karę dyscyplinarną aresztu zwykłego.
- 4) Dla ważności zebrania wyborczego konieczna jest obecność co najmniej dwóch trzecich oficerów uprawnionych do udziału w zebraniu wyborczym.

14. 1) Do oficerskiego sądu honorowego może być wybrany każdy oficer podlegający właściwości danego sądu, jeżeli ma prawo brać udział w zebraniu wyborczym.
- 2) Wybory do oficerskiego sądu honorowego odbywają się w drodze tajnego, pisemnego i bezpośredniego głosowania.
- 3) Kandydatury może zgłaszać każdy oficer, biorący udział w zebraniu wyborczym.
- 4) Udział w zebraniu wyborczym i w głosowaniu jest obowiązkiem służbowym.

15. Za wybranych uważa się tych oficerów, którzy uzyskali największą ilość głosów, co najmniej jednak połowę ważnie oddanych głosów. Gdy nie został wybrany cały skład sądu, przeprowadza się dla brakującej liczby członków sądu ponowne głosowanie.

16. 1) Kadencja oficerskiego sądu honorowego trwa 1 rok.
- 2) Minister Obrony Narodowej może przedłużyć kadencję oficerskiego sądu honorowego na dalszy rok.

17. 1) Sprawowanie czynności członka oficerskiego sądu honorowego jest obowiązkiem służbowym.
- 2) Ponowny wybór na członka oficerskiego sądu honorowego jest dopuszczalny.
- 3) Oficer, który przez co najmniej dwa kolejne lata był członkiem oficerskiego sądu honorowego, ma prawo sprzeciwu na wysunięcie jego kandydatury na członka oficerskiego sądu honorowego przy wyborach na następny kolejny rok.

18. 1) Po dokonaniu wyborów oficerski sąd honorowy zbiera się bezzwłocznie na naradę i wybiera ze swego grona: przewodniczącego sądu i jego zastępcę oraz sekretarza.

- 2) Wyboru przewodniczącego sądu, jego zastępcy i sekretarza dokonuje się przy odpowiednim zastosowaniu przepisów pkt 14, 15 i 17.

19. Po ukonstytuowaniu się oficerskiego sądu honorowego właściwy dowódca ogłasza jego skład w rozkazie.

- 20.
- 1) Mandat członka oficerskiego sądu honorowego wygasa w razie zwolnienia oficera z czynnej służby wojskowej, przeniesienia oficera do innej jednostki lub nadania wyższego stopnia oficerskiego, jeżeli to przeniesienie lub nadanie powoduje, iż oficer przestaje podlegać danemu sądowi honorowemu.
 - 2) Oficer traci mandat członka oficerskiego sądu honorowego w razie skazania prawomocnym wyrokiem sądu wojskowego, skazania przez oficerski sąd honorowy albo wymierzenia w trybie dyscyplinarnym kary: aresztu zwykłego, uprzedzenia o niepełnej przydatności służbowej, odroczenia nadania wyższego stopnia oficerskiego, dyscyplinarnego wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe, usunięcia z zawodowej służby wojskowej lub obniżenia stopnia wojskowego.
 - 3) Mandat członka oficerskiego sądu honorowego ulega zawieszeniu w razie wszczęcia przeciwko oficerowi postępowania karnego lub przed oficerskim sądem honorowym.
 - 4) Dowódca okręgu wojskowego (równorzędny) może również z innych ważnych przyczyn uznać mandat członka oficerskiego sądu honorowego za wygasły, pozbawić oficera mandatu członka oficerskiego sądu

honorowego lub zawiesić go w prawach członka oficerskiego sądu honorowego.

- 5) Przewodniczący oficerskiego sądu honorowego co najmniej raz na 6 miesięcy składa ogólnemu zebraniu oficerów sprawozdanie z działalności oficerskiego sądu honorowego.
- 6) Ogólne zebranie oficerów może w każdym czasie zwykłą większością głosów pozbawić mandatu członka oficerskiego sądu honorowego oficera, który zawiódł zaufanie wyborców albo nie wywiązuje się ze swoich obowiązków.
- 7) O wygaśnięciu lub pozbawieniu mandatu członka oficerskiego sądu honorowego albo o zawieszeniu w prawach członka oficerskiego sądu honorowego ogłasza w rozkazie właściwy dowódca.

21. W przypadku, jeżeli ze składu oficerskiego sądu honorowego ubędzie więcej niż jedna trzecia część ogólnej liczby jego członków, właściwy dowódca zarządza wybory uzupełniające na pozostały okres kadencji oficerskiego sądu honorowego.

Dział IV

POSTĘPOWANIE PRZED OFICERSKIM SĄDEM HONOROWYM

ROZDZIAŁ 1

WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA

22. 1) Wszczęcie postępowania przed oficerskim sądem honorowym następuje drogą wydania przez właściwego dowódcę rozkazu o oddaniu oficera pod sąd honorowy. Rozkaz ten powinien zawierać określenie czynu zarzucanego oficerowi. Jednocześnie właściwy dowódca zarządza skierowanie sprawy do oficerskiego sądu honorowego.
- 2) Jeżeli sprawa dotyczy oficera, który służbowo nie podlega właściwemu dowódcy, rozkaz o oddaniu oficera pod sąd honorowy wydaje właściwy dowódca na wniosek przełożonego oficera z tytułu służby, posiadającego władzę dyscyplinarną co najmniej dowódcy pułku (równorzędnego).
- 3) Wszczęcie postępowania przed oficerskim sądem honorowym winno być poprzedzone przeprowadzeniem wyczerpującego postępowania wyjaśniającego, którego zadaniem jest wszechstronne ustalenie wszystkich okoliczności czynu popełnionego przez ofi-

cera. Przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego zarządza dowódca oddziału; prowadzi się je według ogólnych przepisów o prowadzeniu postępowania wyjaśniającego.

23. Nie można wszcząć postępowania przed oficerskim sądem honorowym o czyn, za który nastąpiło ukaranie dyscyplinarne lub przez sąd wojskowy.

24. W przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy w związku z popełnionym przez oficera czynem konieczne jest dla dobra służby niezwłoczne jego odsunięcie od pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku, można zawiesić oficera w czynnościach służbowych. Zawieszenie w czynnościach służbowych następuje w trybie przewidzianym w Regulaminie Dyscyplinarnym PRL.

25. 1) Po otrzymaniu akt postępowania wyjaśniającego przewodniczący oficerskiego sądu honorowego zaznajamia z nimi obwinionego i poucza go o przysługującym mu prawie zgłaszania wniosków w przedmiocie uzupełnienia postępowania wyjaśniającego.

2) Przewodniczący oficerskiego sądu honorowego może na wniosek obwinionego lub z urzędu wystąpić z wnioskiem do właściwego dowódcy o przeprowadzenie uzupełniającego postępowania wyjaśniającego, jeżeli uzna, że nie wszystkie okoliczności czynu zostały wyczerpująco wyjaśnione.

3) Uzupełniające postępowanie wyjaśniające prowadzi się zgodnie z pkt 22 ust. 3).

4) Po przeprowadzeniu uzupełniającego postępowania wyjaśniającego właściwy dowódca kieruje sprawę ponownie do oficerskiego sądu honorowego, a gdy wyniki uzupełniającego postępowania wyjaśniającego wyka-

- żą, że kierowanie sprawy do oficerskiego sądu honorowego jest nieuzasadnione, uchyla rozkaz o oddaniu oficera pod oficerski sąd honorowy.
- 5) Uchylenie rozkazu o oddaniu oficera pod sąd honorowy winno nastąpić rozkazem, którego treść podaje się do wiadomości tych oficerów, którym podano do wiadomości rozkaz o oddaniu oficera pod sąd honorowy. Jeżeli uchylając rozkaz o oddaniu oficera pod sąd honorowy, właściwy dowódca wymierza karę dyscyplinarną lub przekazuje sprawę władzom sądowym, należy o tym ogłosić w rozkazie.
 - 6) Po otrzymaniu akt uzupełniającego postępowania wyjaśniającego, przewodniczący oficerskiego sądu honorowego zaznajamia z nimi obwinionego zgodnie z ust. 1); przepis ust. 2) stosuje się odpowiednio.

ROZDZIAŁ 2

SKŁAD SĄDZĄCY

26. 1) Oficerski sąd honorowy orzeka w składzie trzech członków, którzy stanowią skład sądzący.
- 2) Do składu sądzącego wchodzi:
 - a) przewodniczący oficerskiego sądu honorowego jako przewodniczący składu sądzącego,
 - b) wyznaczeni przez przewodniczącego dwaj członkowie oficerskiego sądu honorowego — jako członkowie składu sądzącego.

- 3) Przewodniczący oficerskiego sądu honorowego może z ważnych przyczyn wyznaczyć na przewodniczącego składu sądzącego swojego zastępcę lub innego członka oficerskiego sądu honorowego.
- 27.
- 1) Przewodniczącym składu sądzącego nie może być oficer młodszym stopniem od obwinionego.
 - 2) W miarę możliwości nie należy również na członków składu sądzącego wyznaczać oficerów młodszym stopniem od obwinionego
 - 3) Do składu sądzącego nie mogą wchodzić:
 - a) podwładni obwinionego,
 - b) oficerowie, którzy są w danej sprawie świadkami,
 - c) oficerowie, którzy pozostają w takich stosunkach z obwinionym lub poszkodowanym, że zachodzi uzasadniona wątpliwość co do ich bezstronności.

28. Jeżeli przewodniczący oficerskiego sądu honorowego należy do osób podlegających wyłączeniu zgodnie z pkt 27, ust. 3) — wszystkie czynności przewidziane w niniejszym statucie wykonuje za niego jego zastępca. Jeżeli zastępcą przewodniczącego jest również wyłączony od udziału w sprawie (pkt 27, ust. 3), właściwy dowódca wyznacza członka oficerskiego sądu honorowego, który w zakresie danej sprawy pełni funkcję przewodniczącego oficerskiego sądu honorowego.

ROZDZIAŁ 3

PRZYGOTOWANIE DO ROZPRAWY

29. 1) Przewodniczący oficerskiego sądu honorowego podaje do wiadomości obwinionego

skład sądzący i poucza go o prawie zgłaszania wniosków:

- a) o wyłączenie przewodniczącego lub członka składu sądzącego, jeżeli zachodzą przyczyny określone w pkt 27, ust. 1) i 3),
 - b) o powołanie na rozprawę świadków lub przeprowadzenie innych dowodów.
- 2) O wnioskach wymienionych w ust. 1) rozstrzyga przewodniczący oficerskiego sądu honorowego.
 - 3) Jeżeli przewodniczący oficerskiego sądu honorowego uzna za konieczne złożenie przez świadków zeznań na rozprawie, zwraca się o ich wezwanie do właściwego dowódcy.
30. 1) Czas i miejsce rozprawy wyznacza rozkazem właściwy dowódca. Rozkaz ten zawierać powinien ponadto: krótki opis czynu zarzucanego obwinionemu, skład sądzący, nazwiska świadków, którzy winni stawić się na rozprawę, oraz określenie oficerów, którzy mają być obecni na rozprawie.
- 2) Obwinionego oraz innych żołnierzy wymienionych w ust. 1) zawiadamia o rozprawie właściwy dowódca drogą służbową przez podanie im do wiadomości rozkazu, o którym mowa w ust. 1) lub wyciągu z niego.
 - 3) Świadków, nie będących żołnierzami, wzywa na rozprawę właściwy dowódca drogą imiennych wezwań.
 - 4) Stawiennictwo na rozprawę i złożenie zeznań przed oficerskim sądem honorowym jest obowiązkiem służbowym każdego wezwanego na rozprawę żołnierza.

ROZDZIAŁ 4

ROZPRAWA

31. Jeżeli rozkaz właściwego dowódcy o wyznaczeniu rozprawy (pkt 30) nie stanowi inaczej, rozprawa odbywa się na ogólnym zebraniu oficerów podlegających właściwości danego sądu honorowego. W ogólnym zebraniu oficerów nie mogą uczestniczyć podwładni lub młodsi stopniem od obwinionego z wyjątkiem przełożonych młodszymi stopniem.

32. Rozprawą kieruje przewodniczący składu sądownego.

33. 1) Na wstępie rozprawy przewodniczący sprawdza, czy na rozprawę stawili się obwiniony i świadkowie oraz przyczyny ich ewentualnego niestawiennictwa.

2) W razie usprawiedliwionego niestawiennictwa obwinionego przewodniczący odracza rozprawę. Jeżeli sąd uzna niestawiennictwo obwinionego za nieusprawiedliwione, rozprawę można prowadzić bez jego udziału.

3) Niestawiennictwo świadków może być powodem odroczenia rozprawy tylko wówczas, gdy sąd uzna, że złożenie przez nich zeznań na rozprawie jest konieczne dla wydania wyroku.

4) O nieusprawiedliwionym niestawiennictwie obwinionego oraz świadków, będących żołnierzami przewodniczący oficerskiego sądu honorowego zawiadamia właściwego dowódcę w celu wyciągnięcia w stosunku do nich konsekwencji służbowych.

34. 1) Po stwierdzeniu, że nie ma przeszkód dla przeprowadzenia rozprawy, przewodniczący odczytuje rozkaz właściwego dowódcy o wyznaczeniu rozprawy (pkt 30) i przed-

stawia stan sprawy, odczytując w miarę potrzeby akta postępowania wyjaśniającego lub niektóre dokumenty z tych akt. Następnie przewodniczący poucza obwinionego, iż w toku rozprawy służy mu prawo składania wyjaśnień, zadawania pytań świadkom oraz stawiania wniosków o powołanie na rozprawę świadków, sprowadzenie innych dowodów i odczytanie poszczególnych dokumentów akt postępowania wyjaśniającego.

- 2) O wnioskach obwinionego w sprawie powołania na rozprawę świadków, sprowadzenia innych dowodów lub odczytania akt postępowania wyjaśniającego rozstrzyga sąd.

35. Postępowanie dowodowe polega na wysłuchaniu wyjaśnień obwinionego, przesłuchaniu świadków, na odczytaniu akt postępowania wyjaśniającego lub poszczególnych dokumentów z tych akt oraz przedstawieniu innych dowodów, mających znaczenie dla sprawy.

36. 1) Jeżeli sąd z urzędu lub na wniosek obwinionego uzna za konieczne dla wydania wyroku przesłuchanie świadków, których wezwanie na rozprawę wymaga jej odroczenia — przewodniczący odracza rozprawę.

- 2) Jeżeli sąd uzna za konieczne dla wydania wyroku przesłuchanie świadków, którzy nie byli przesłuchani w toku postępowania wyjaśniającego, a których wezwanie na rozprawę wymaga jej odroczenia — przewodniczący odracza rozprawę i może skierować sprawę do uzupełniającego postępowania wyjaśniającego.

37. W razie odroczenia rozprawy, nową rozprawę

wyznacza właściwy dowódca w trybie przewidzianym w pkt 30, a gdy zachodzi potrzeba uzupełnienia postępowania wyjaśniającego, stosuje się przepis pkt 25.

38. 1) Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego przewodniczący wzywa obecnych oficerów do oceny czynu obwinionego z punktu widzenia politycznych i moralnych wymagań, jakim winien odpowiadać oficer.

2) Każdy z obecnych oficerów ma prawo zabrać głos w sprawie.

39. Po wypowiedziach oficerów przewodniczący udziela ostatniego głosu obwinionemu dla oceny własnego czynu w świetle wyników postępowania dowodowego i wypowiedzi oficerów.

40. Po ostatnim głosie obwinionego sąd udaje się na naradę nad wyrokiem.

ROZDZIAŁ 5

WYROK

41. 1) W naradzie nad wyrokiem uczestniczy wyłącznie skład sądzący.

2) Narada nad wyrokiem jest tajna.

42. 1) Przewodniczący składu sądzącego otwiera naradę, wzywając członków składu sądzącego, ażeby oddali swe głosy bezstronnie, kierując się świadomością politycznych i moralnych wymagań jakim winien odpowiadać oficer.

2) Następnie przewodniczący składu sądzącego, nie ujawniając swojej oceny sprawy, przedstawia zwięźle jej stan oraz te okoliczności, które są istotne dla wydania wy-

roku. Po wypowiedzeniu się członków składu sądu sądownego odbywa się głosowanie.

43. 1) Głosowanie nad wyrokiem jest obowiązkiem służbowym.
- 2) Członek składu sądu sądownego młodszego stopniem, a w razie równości stopni młodszym wiekiem, głosuje pierwszy. Przewodniczący składu sądu sądownego głosuje ostatni.
- 3) Najpierw głosuje się nad kwestią winy. Jeżeli przedmiot postępowania stanowi kilka czynów, nad kwestią winy głosuje się osobno co do każdego z tych czynów.
- 4) W razie uznania winy obwinionego głosuje się nad kwestią kary.
- 5) Wyrok zapada większością głosów. Mający odrębne zdanie co do winy lub kary może zgłosić je na piśmie, które dołącza się do akt sprawy.

44. W razie uznania braku winy po stronie obwinionego co do wszystkich zarzucanych mu czynów sąd wydaje wyrok uniewinniający.

45. 1) W razie uznania winy obwinionego w popełnieniu czynu, który narusza honor i godność oficerską albo zasady uczciwości lub przyzwoitości, sąd wydaje wyrok skazujący i wymierza jedną z następujących kar:
- a) upomnienie,
 - b) nagana,
 - c) surowa nagana.
- 2) W razie uznania winy obwinionego co do kilku czynów wymierza się jedną karę — odpowiednio surowszą.
- 3) W razie uznania winy obwinionego tylko co do niektórych spośród zarzucanych czynów sąd w wyroku skazującym zamieszcza

postanowienie o uniewinnieniu od pozostałych zarzutów.

46. 1) Jeżeli według oceny sądu należy obwinionemu za popełnione przez niego przewinienie wymierzyć karę surowszą niż przewidziane w pkt 45, sąd, uznając obwinionego winnym popełnienia określonego czynu, występuje z wnioskiem o wymierzenie mu jednej z następujących kar:
- a) odroczenie oficerowi zawodowemu nadania wyższego stopnia oficerskiego na okres od 1 roku do lat 2,
 - b) dyscyplinarne wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe,
 - c) usunięcie z zawodowej służby wojskowej,
 - d) obniżenie stopnia wojskowego.
- 2) Wniosek o obniżenie stopnia wojskowego powinien określać stopień, jaki zdaniem sądu ma być pozostawiony skazanemu, a wniosek o odroczenie nadania wyższego stopnia — czasokres odroczenia.
- 3) Obok wniosku o obniżenie stopnia wojskowego można wystąpić z wnioskiem o usunięcie z zawodowej służby wojskowej.
- 4) Wnioski sądu zamieszcza się w wyroku.
47. 1) Wyrok oficerskiego sądu honorowego sporządza na piśmie przewodniczący składu sądzącego.
- 2) Wyrok podpisują wszyscy członkowie składu sądzącego, nie wyłączając tego, który zgłosił odrębne zdanie.
48. 1) Wyrok oficerskiego sądu honorowego powinien zawierać:

- a) określenie oficerskiego sądu honorowego i składu sądzącego,
 - b) określenie czasu i miejsca rozprawy,
 - c) stopień, nazwisko, imię i stanowisko służbowe obwinionego z zaznaczeniem czy rozprawa odbywa się w jego obecności,
 - d) określenie czynów, za które obwiniony został oddany pod sąd honorowy,
 - e) określenie czynów, w których sąd nie dopatrzył się winy obwinionego i postanowienie o uniewinnieniu od zarzutu popełnienia tych czynów,
 - f) określenie czynów, w których sąd dopatrzył się naruszenia honoru i godności oficerskiej albo zasad uczciwości i przyzwoitości, postanowienie o wymierzeniu kary za te czyny oraz ewentualne wnioski o ukaranie określone w pkt 46,
 - g) uzasadnienie wyroku,
 - h) podpisy przewodniczącego i członków składu sądzącego.
- 2) Uzasadnienie wyroku powinno zawierać dokładne wyjaśnienie, na jakich dowodach sąd oparł się uznając winę lub brak winy obwinionego, w czym dopatrzył się naruszenia godności i honoru oficerskiego, zasad uczciwości i przyzwoitości, jak również czym kierował się przy wyborze wymierzonej kary oraz przy stawianiu wniosków o ukaranie określonych w pkt 46.

49. Przewodniczący ogłasza wyrok obwinionemu i zebranych oficerom, po czym zamyka rozprawę.

ROZDZIAŁ 6

PROTOKOŁY

50. 1) W toku postępowania przed oficerskim sądem honorowym spisuje się protokoły z następujących czynności.
- a) zaznajomienia obwinionego z aktami postępowania wyjaśniającego, pouczenia go o prawie zgłaszania wniosków o uzupełnienie postępowania wyjaśniającego, wniosków zgłoszonych przez obwinionego w tej sprawie i decyzji przewodniczącego oficerskiego sądu honorowego w przedmiocie tych wniosków (pkt 25),
 - b) podania do wiadomości obwinionego składu sądzącego, pouczenia go o prawie zgłaszania wniosków w sprawie wyłączenia członków składu sądzącego oraz powołania świadków na rozprawę, wniosków zgłoszonych przez obwinionego w tych sprawach i decyzji przewodniczącego w przedmiocie tych wniosków (pkt 29),
 - c) rozprawy.
- 2) W protokóle zamieszcza się:
- a) oznaczenie sprawy,
 - b) czas i miejsce dokonywanej czynności,
 - c) stopień wojskowy, nazwisko i imię osób biorących udział w czynności z zaznaczeniem, w jakim charakterze biorą w niej udział,
 - d) dokładny przebieg całej czynności.
- 3) W protokole rozprawy zamieszcza się między innymi dokładną treść wyjaśnień obwinionego, zeznań świadków, decyzji sądu

i przewodniczącego, wypowiedzi oficerów oraz ostatniego głosu obwinionego.

- 4) Protokół sporządza osoba, która dokonuje czynności. Protokół rozprawy sporządza członek składu sądzącego lub oficer wyznaczony przez przewodniczącego składu sądzącego.
- 5) Protokół podpisują osoby biorące udział w dokonywanej czynności. Protokół rozprawy podpisuje przewodniczący składu sądzącego i protokolant.

D z i a ł V

WYKONANIE WYROKU OFICERSKIEGO SĄDU HONOROWEGO

51. Po zakończeniu rozprawy przewodniczący oficerskiego sądu honorowego przedstawia akta sprawy właściwemu dowódcy z wnioskiem o wykonanie wyroku.

52. 1) Wyrok oficerskiego sądu honorowego wykonuje właściwy dowódca przez ogłoszenie jego treści w rozkazie.

2) Rozkaz, o którym mowa w ust. 1), powinien być podany do wiadomości wszystkich oficerów, którym podano do wiadomości rozkaz o oddaniu oficera pod sąd (pkt 22) lub rozkaz o wyznaczeniu rozprawy przed oficerskim sądem honorowym (pkt 30).

3) Właściwy dowódca może zarządzić podanie do wiadomości rozkazu innym osobom niż wymienione w ust. 2).

4) Kary wymierzone przez oficerski sąd honorowy wpisuje się do karty kar i wyróżnień.

53. 1) W przypadku zawnioskowania przez sąd wymierzenia obwinionemu jednej z kar wymienionych w pkt 46. ust. 1), karę wymierza właściwy dowódca.

- 2) Jeżeli właściwy dowódca nie jest uprawniony do wymierzenia zawnioskowanej w wyroku kary, przedstawia drogą służbową akta sprawy wraz ze swoją opinią w przedmiocie słuszności wyroku przełożonemu uprawnionemu do wymierzania tej kary. Każdy przełożony, przez którego przechodzi sprawa, załącza swoją opinię w przedmiocie słuszności wyroku.
 - 3) Przełożony uprawniony do wymierzenia zawnioskowanej kary może:
 - a) wymierzyć karę zawnioskowaną,
 - b) wymierzyć inną karę niż zawnioskowaną,
 - c) odmówić wymierzenia kary.
 - 4) Obok kary obniżenia stopnia wojskowego Minister Obrony Narodowej może, niezależnie od wniosku oficerskiego sądu honorowego, wymierzyć karę usunięcia z zawodowej służby wojskowej.
 - 5) Decyzję w sprawie wymierzenia kary właściwy przełożony zamieszcza w rozkazie, a decyzję w sprawie odmowy wymierzenia kary — na wyroku.
 - 6) Wymierzenie i wykonanie kary następuje zgodnie z przepisami Regulaminu Dyscyplinarnego PRL.
54. 1) Jeżeli właściwy dowódca uzna, że wyrok oficerskiego sądu honorowego jest rażąco niesłuszny, może odmówić jego wykonania i wyrok uchylić. Wyrok zawierający wnioski określone w pkt 46 właściwy dowódca może uchylić jedynie przed przedstawieniem go zgodnie z pkt 53 ust. 2) wyższemu przełożonemu.
- 2) W razie uchylenia wyroku właściwy do-

wódca może skierować ponownie sprawę do oficerskiego sądu honorowego, który rozpatruje sprawę w innym składzie. Przed ponownym skierowaniem sprawy do oficerskiego sądu honorowego właściwy dowódca może zarządzić przeprowadzenie uzupełniającego postępowania wyjaśniającego. Wyznaczenie nowej rozprawy następuje w trybie przewidzianym w rozdziale 3 działu IV.

- 3) O uchyleniu wyroku oficerskiego sądu honorowego i o ewentualnym skierowaniu sprawy do oficerskiego sądu honorowego w celu ponownego rozpatrzenia ogłasza właściwy dowódca w rozkazie. Rozkaz ten powinien zawierać krótkie uzasadnienie powziętej przez właściwego dowódcę decyzji.
- 4) W razie uchylenia wyroku oficerskiego sądu honorowego bez skierowania sprawy do ponownego rozpatrzenia ulega uchyleniu rozkaz o oddaniu oficera pod sąd honorowy (pkt 22).
- 5) Jeżeli właściwy dowódca uchylając wyrok oficerskiego sądu honorowego bez skierowania sprawy do ponownego rozpatrzenia wymierza karę dyscyplinarną lub przekazuje sprawę władzom sądowym — należy o tym uczynić wzmiankę w rozkazie o uchyleniu wyroku oficerskiego sądu honorowego.
- 6) Rozkaz o uchyleniu wyroku oficerskiego sądu honorowego podaje się do wiadomości obwinionego, przewodniczącego sądu honorowego, składu sądownego, który wydał uchylony wyrok, oraz wszystkich ofi-

cerów, którzy byli obecni na rozprawie. Jeżeli sprawa nie zostaje skierowana do ponownego rozpatrzenia, rozkaz o uchyleniu wyroku powinien być również podany do wiadomości wszystkich tych oficerów, którym podano do wiadomości rozkaz o oddaniu oficera pod sąd honorowy (pkt 22) lub rozkaz o wyznaczeniu rozprawy (pkt 30).

55. 1) Minister Obrony Narodowej może w trybie nadzoru uchylić każdy wyrok oficerskiego sądu honorowego. Przepis pkt 54 ust. 2) stosuje się odpowiednio.
- 2) W razie uchylenia wyroku ulegają uchyleniu również kary dyscyplinarne wymierzone na wniosek oficerskiego sądu honorowego.

INSTRUKCJA

O PROWADZENIU I PRZECHOWYWANIU AKT OFICERSKICH SĄDÓW HONOROWYCH

1. Dla każdej sprawy wszczętej przed oficerskim sądem honorowym, po wpłynięciu rozkazu właściwego dowódcy o oddaniu oficera pod sąd honorowy, zakłada się w jednym egzemplarzu akta sprawy honorowej.

2. Akta sprawy honorowej winny być zszyte, a arkusze akt ponumerowane. Na okładce akt należy wpisać numer bieżący sprawy, który powinien odpowiadać liczbie porządkowej, pod którą dana sprawa jest wpisana do księgi ewidencji spraw honorowych stanowiącej załącznik do niniejszej instrukcji. Na okładce akt należy ponadto umieścić napis o brzmieniu:

„Akta sprawy honorowej

przeciwko
(stopień, nazwisko, imię i imię ojca oficera)

z Jednostki Wojskowej nr

Na pierwszej stronie akt należy zamieścić opis znajdujących się w aktach dokumentów.

3. Akta sprawy honorowej powinny zawierać materiały uzyskane w toku postępowania wyjaśniającego, rozkaz właściwego dowódcy o oddaniu oficera pod sąd honorowy oraz wszelkie dokumenty lub inne materiały sporządzone lub uzyskane w toku postępowania przed oficerskim sądem honorowym.

4. Akta sprawy honorowej winny być skompletowane w następującej kolejności:

- 1) rozkaz właściwego dowódcy o oddaniu oficera pod sąd honorowy,
- 2) protokoły przesłuchania świadków, obwinionego itp. sporządzone w toku postępowania wyjaśniającego,
- 3) dowód zaznajomienia obwinionego z aktami postępowania wyjaśniającego i jego ewentualne wnioski w przedmiocie uzupełnienia tego postępowania,
- 4) zarządzenie i wnioski przewodniczącego oficerskiego sądu honorowego,
- 5) ostatnią opinię służbową obwinionego,
- 6) wyciąg z karty kar i wyróżnień,
- 7) rozkaz właściwego dowódcy w sprawie wyznaczenia miejsca i czasu rozprawy,
- 8) protokoły sporządzone w toku postępowania przed oficerskim sądem honorowym,
- 9) wyrok oficerskiego sądu honorowego,
- 10) wnioski i uwagi dowódców sprawujących bezpośredni nadzór nad oficerskim sądem honorowym oraz ich przełożonych z tytułu służby,
- 11) rozkaz względnie wyciąg z rozkazu właściwego dowódcy w sprawie wymierzenia kary dyscyplinarnej,
- 12) ewentualnie rozkaz o uchyleniu rozkazu o oddaniu oficera pod sąd honorowy.

5. Akta sprawy honorowej, w której oficerski sąd honorowy wystąpił z wnioskiem o wymierzenie skazanemu kar wymienionych w pkt 46 statutu oficerskich sądów honorowych, przewodniczący oficerskiego sądu honorowego przedkłada najpóźniej w ciągu 7 dni od wydania wyroku dowódcy sprawującemu bezpośredni nadzór nad oficerskim sądem honorowym, który z kolei, jeżeli sam nie jest uprawniony do wymierzenia zawnioskowanej kary, przedkłada w ciągu 5 dni od daty wpłynięcia sprawy, akta te dro-

gą służbową przełożonemu dyscyplinarnemu uprawnionemu do wymierzenia zawnioskowanej kary.

6. Akta sprawy, w której właściwym do wymierzenia kary zawnioskowanej przez oficerski sąd honorowy jest Minister Obrony Narodowej, należy przedstawić Ministrowi Obrony Narodowej przez Szefa Departamentu Kadr MON (Szefa Głównego Zarządu Politycznego, Szefa Głównego Zarządu Informacji).

7. Rozkaz (decyzję) o wymierzeniu kary lub odmowie wymierzenia kary właściwy przełożony dyscyplinarny przesyła dowódcy sprawującemu bezpośredni nadzór nad oficerskim sądem honorowym w celu jej wykonania.

8. Po wykonaniu wyroku akta sprawy honorowej przechowuje się w kancelarii tajnej dowódcy sprawującego bezpośredni nadzór nad oficerskim sądem honorowym, który rozpatrywał daną sprawę. Nie dotyczy to akt spraw honorowych, w których karę wymierzył wyższy przełożony dyscyplinarny. Akta tych spraw honorowych przechowuje się w kancelarii tajnej przełożonego dyscyplinarnego, który wymierzył karę. Akta spraw honorowych, w których karę wymierzył Minister Obrony Narodowej, przechowuje się w Departamencie Kadr MON (Głównym Zarządzie Politycznym, Głównym Zarządzie Informacji).

KSIEGA EWIDENCJI

Lp.	Sto- pień	Nazwisko i imię, i imię ojca	Zajmo- wane stanowi- sko służbowe	Data i miejsce urodzenia	Przynale- żność partyjna	Pocho- dzenie społeczne

SPRAW HONOROWYCH

Udział w ruchu partyzan- ckim i konspi- racyjnym	Rodzaj przewi- nienia	Na czyj rozkaz wszczęto postępo- wanie ho- norowe, nr i data rozkazu	Kara wymie- rzona i zawnio- skowana przez OSH	Decyzja właściwe- go do- wódcy, data i nr rozkazu	Nr i data rozkazu właściwe- go dowó- dcy o wy- konaniu wymie- rzonej kary

Drukowano w formacie B6 na pap. ilustr. V kl. 90 gr B1/32
w Wojsk. Druk. w Gdyni. Skład rozpoczęto 30. IX. 55. Druk
ukończono 5. XI. 55. Objętość 3,6 ark. wyd. 5,75 ark. druk.
Nr zam. 1639/D-178. C.W. 20949

